

Univerzita Karlova v Praze
Evangelická teologická fakulta

Bakalářská práce

Nízkoprahový klub pro mládež v Humpolci
– ano nebo ne?

Jana Dománková

Vedoucí práce: Mgr. Michael Martinek,
Th.D.

2006

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci Nízkoprahový klub pro mládež v Humpolci – ano nebo ne? zpracovala samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů a literatury.

2. Tuto práci nepředkládám k obhajobě na jiné škole.
3. Souhlasím s tím, aby uvedená práce byla v případě zájmu pro studijní účely zpřístupněna dalším osobám nebo institucím.
4. Souhlasím s tím, aby uvedená práce byla publikována na internetových stránkách Jaboku.

V Praze dne 30. 5. 2006

Dománková Jana

Poděkování

Chtěla bych poděkovat všem, kdo mi jakýmkoliv způsobem pomohli k napsání této méj bakalářské práce. Protože je mnoho lidí, kteří mi ochotně poskytli informace nebo jinak přispěli k napsání celé bakalářské práce, nebudu je zde všechny jmenovat.

Přesto chci jmenovitě poděkovat alespoň těm, kteří mi pomohli nejvíce. V první řadě rodičům (Stanislavu a Libuši Dománkovým), kteří mi umožnili studium. Dále děkuji za rady a celkové vedení při psaní této bakalářské práce Mgr. Michaelu Martinkovi, ThD. Nepochybně patří můj dík Oblastní charitě Havlíčkův Brod v čele s paní ředitelkou Bc. Annou Blažkovou za zprostředkování získání zkušeností a nových poznatků v oblasti nízkoprahového zařízení. Nakonec, ale určitě ne nejméně, děkuji P. ICLic. Marianu Sokolovi, O. Praem za duchovní podporu, za dodávání odvahy, za zprostředkování kontaktů, a mnoho dalšího, co pro mne udělal (nejen) během psaní této bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	4
1. Práce s mládeží v Humpolci.....	6
1.1 Charakteristika kraje Vysočina	7
1.2 Humpolec.....	8

1.3 Středisko volného času při Základní škole Hradská Humpolec	10
1.4 Základní umělecká škola Gustava Mahlera v Humpolci	11
1.5 Skauti	12
1.6 TJ Jiskra Humpolec	13
1.7 Sportovní oddíl Klub Taekwondo WTF Humpolec	14
1.8 Práce Městského úřadu v Humpolci s mládeží.....	15
1.9 Humpolecká mládež a volný čas	18
2. Jak pracovat s mládeží	24
2.1 Psychologický pohled na mládež	24
2.2 Pedagogické ovlivňování volného času.....	25
2.3 Pastorec	28
2.3.1 Definice pastorec mládeže.....	28
2.3.2 Cíle pastorec mládeže.....	29
2.4 Pastorační koncepce římskokatolické církve pro práci s mládeží	29
2.4.1 Pastorační plán Sekce pro mládež České biskupské konference	30
2.4.2 Výchovně pastorační projekt salesiánské provincie	32
2.4.3 Srovnání obou koncepcí.....	33
3. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež v Humpolci.....	35
3.1 Nízkoprahový klub pro mládež	37
3.1.1 eNCéčko – Nízkoprahové centrum pro děti a mládež.....	40
3.1.2 Ponorka Havlíčkův Brod.....	41
3.2 Návrh Nízkoprahového klubu pro mládež v Humpolci.....	43
Závěr	47
Resimé:.....	48
Použitá a citovaná literatura:	49
seznam zkratk:	50
Příloha č. 1:	51

Úvod

Mládí je jednou z důležitých etap života lidského jedince. V tomto období dochází k významným biologickým, psychologickým a sociálním změnám. Jedinec už není dítě, ale také ještě není přijat do profesních, rodinných a občanských rolí

světa dospělých. Tyto role by už mohl zastávat, ovšem společenské normy a skutečné nároky rolí to neumožňují. Jedinec se připravuje na blížící se svět života dospělých, současně opouští dětské role a hraje role typické v dané kultuře mládeže. Snaží se osamostatnit a vymanit ze závislosti na rodičích, stát se rovnocenným partnerem dospělých, což ovšem z právních a ekonomických důvodů není možné. Chování a názory dospělých jsou sice respektovány, ale často považovány za překonané. K hlavním problémům tohoto období života člověka patří hledání vlastní identity, převažuje individualizace a snaha být nezávislý na rodičích, důraz na osamostatnění, rozhodování o sobě samém, interpretace hodnot a norem, vytváření nových vztahů.¹

Petr Sak říká, že „Mládež je velká sociální skupina lidí se specifickou pozicí a úlohou ve společnosti. Do této skupiny bývají zařazováni jedinci ve věku od ukončení základní školní docházky do věku ukončení sociální zralosti, převzetí všech rolí dospělých a získání plnohodnotného občanského statutu. Obvykle je ze horní hranici považován věk 26 až 30 let.“² Česká biskupská konference vymezuje pojmem „mládež“ člověka od 14 let do dovršení věku 30 let. K posunutí obvykle stanovené horní věkové hranice mládeže (26 let) vedou dva důvody. Prvním důvodem je prodlužování věku mladosti, druhým je stanovení věku pro účast na světových dnech mládeže.³

Definice se shodují na tom, že děti se stávají mládeží přibližně ve chvílích, kdy opouštějí lavice základní školy. Ze sociologického hlediska je branou k opuštění této sociální skupiny nejen biologická dospělost, ale především ekonomická nezávislost na rodičích a převzetí všech dospělých rolí. Pro vymezení mládeže z hlediska ČBK je důležitý pouze věk člověka.

V této práci se bude pod pojmem „mládež“ skrývat dospívající mladý člověk ve věku cca 15 až 19 let, s předpokladem, že téměř všichni tito mladí lidé navštěvují základní nebo střední školu (odborné učiliště).

Není tomu tak dávno, kdy jsem i já překročila tuto věkovou hranici. Navíc se na své začínající profesní dráze věnuji dětem a mládeži a zajímám

---

¹ viz Havlík 55

² Sak 13

³ viz Pastorační plán ČBK 19

se o pastoraaci této tak významné části populace. Pocházím z Vysočiny, značnou část svého dětství jsme prožila na školách v Humpolci a stále se ráda vracím do tohoto města. Během svého studia jsem se seznámila s existencí nízkoprahových zařízení a došla jsem k přesvědčení, že takovéto kluby jsou velmi důležité pro minimalizaci sociálně nežádoucího chování u dospívajících. Z uvedených důvodů jsem se rozhodla napsat svojí bakalářskou práci s názvem: Nízkoprahový klub pro mládež v Humpolci – ano nebo ne?

Celou práci postavím na způsobu, kterým se vytváří pastorační projekt, tzn. popis stávající situace, zachycení teoretických přístupů z hlediska katolické církve pro práci s mládeží a nakonec návrh na možné zlepšení. Ve své práci se budu zabývat nejprve celkovým pohledem na kraj Vysočinu, poté na Humpolec. Po obecném popisu se blíže zaměřím na jednotlivá zařízení, které se věnují mládeži. Budu především sledovat, zda naplňují definici nízkoprahovosti. První část ukončí vyhodnocení mého dotazníkového průzkumu o trávení volného času, jehož respondenty se stali studenti především humpoleckých středních škol. Ve druhé části se budu věnovat teoretickým přístupům, jak pracovat s mládeží. Zorným úhlem se mi stane kromě obecného přístupu také postoj katolické církve. V případě, že nasbírám dostatečné množství argumentů pro vznik nízkoprahového klubu pro mládež, zpracuji v závěrečné části návrh na vybudování takového zařízení, s možností pastoračního působení vycházejícího z katolické církve.

1. Práce s mládeží v Humpolci

Pro lepší pochopení možností práce s mládeží v Humpolci je vhodné seznámit se s krajem a městem, o kterém bude celá tato absolventská práce.

1.1 Charakteristika kraje Vysočina

Město Humpolec patří do kraje Vysočina, který se svou rozlohou řadí mezi regiony nadprůměrné velikosti. Jeho území se administrativně člení na pět okresů. Základní samosprávnou jednotku tvoří obce, jejichž průměrná populační velikost je nejmenší ze všech krajů ČR, převažují obce s menším počtem obyvatel. Tento region charakterizují zdravé lesy, čisté a vodohospodářsky významné vodní plochy a poměrně nízké znečištění ovzduší.

Vysočina má čtvrtou nejnižší lidnatost mezi kraji ČR, ženy tvoří 50,6% obyvatel. V roce 2004 se ve srovnání s předchozími lety mírně zvýšil počet narozených dětí, pozastavilo se snižování počtu uzavírání manželství i růst počtu rozvodů. Nejvíce manželských párů se rozvedlo po patnácti a více letech společného života. Rozváděla se především manželství s jedním dítětem. Většina matek dosáhla při narození prvního dítěte věkové hranice 25 – 29 let. Podíl dětí narozených mimo manželství je nižší než v ostatních regionech ČR, ovšem má rovněž vzestupnou tendenci, v roce 2004 dosáhl hranice téměř 20%. S tímto fenoménem souvisí i nárůst počtu svobodných matek.

Ekonomická výkonnost kraje ve srovnání s ostatními regiony je podprůměrná. Průměrné mzdy na Vysočině patří k těm nejnižším v ČR (v roce 2004 činila 15.560,- Kč). Nejvyšší mzdy měli pracovníci v oblasti finančního zprostředkování, naopak nejnižší mzda byla v ubytování a stravování. Ovšem míra registrované nezaměstnanosti dosahuje šesté nejnižší příčky celé ČR. Nabídka pro kvalifikované pracovní síly není vysoká.

Pro Vysočinu je charakteristické zemědělství. Většina zemědělských podniků se zaměřuje na kombinaci rostlinné a živočišné výroby. Kraj Vysočina nadále pokračuje v tradici zemědělské výroby. Přestože zdejší přírodní podmínky jsou podprůměrné (nadmořská výška a sklonitost území snižují produkční schopnost půdy), pro některé zemědělské plodiny a činnosti je území Vysočiny optimální (produkce brambor, olejnin, pastevní chov skotu). Chybí však ekonomická i technická základna zemědělských producentů. Průmyslová výroba je zastoupena v kraji strojírenským a kovodělným, textilním, dřevozpracujícím a potravinářským odvětvím.

Kraj má poměrně stabilizovanou síť základních škol a dostatečnou kapacitu škol středních. Problémem je nedostatečné technické vybavení školských zařízení a zabezpečení dojíždění dětí z malých sídel. Také zdravotnictví se potýká s nedostatkem prostředků k zabezpečení terénní i ambulantní ošetrovatelské péče.

Nespornou výhodou regionu je relativně nízký stupeň kriminality a nízký podíl sociálně rizikových skupin obyvatelstva.

Kraj nabízí dobré příležitosti pro pobytovou zimní i letní turistiku a návštěvy hodnotných kulturně historických památek.⁴

1.2 Humpolec

Město Humpolec leží nedaleko dálnice D1 v polovině cesty z Prahy do Brna. Svým počtem obyvatel (10929)⁵ patří k menším městům. V roce 2001 byl průměrný věk v tomto městě 40,6 let. Do věkové kategorie 15 až 30 let spadá 2.458 lidí. Jestliže se budeme zajímat o národnostní složení tohoto města, zjistíme, že většina obyvatel se hlásí k české národnosti, šest desítek k národnosti slovenské. K dalším národnostem (moravské, slezské, romské, polské, německé, ukrajinské a vietnamské) se hlásí pouze několik jednotlivců.

Téměř padesát procent obyvatel uvádí své náboženské vyznání. Z tohoto počtu tvoří 88,9% příslušníci římskokatolické církve, 2,9% českobratrské církve evangelické, 1,8% církve československé husitské, 0,3% pravoslavné církve, 0,2% náboženské společnosti Svědkové Jehovovi a 5,8% jsou příslušníci ostatních církví a náboženských společností.

Z oblasti školství lze najít v Humpolci tato zařízení: dětský domov, gymnázium, několik mateřských škol, dvě základní školy, dvě střední odborná učiliště (technické a obchodní), střední odbornou školu (zemědělská), speciální školu a základní uměleckou školu.

K sociálním zařízením města patří tři domovy důchodců (dva z nich zřizuje město, zbývající třetí je pod patronátem Kongregace sester premonstrátek), léčebna

⁴ srv. www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje staženo 4.10.2005

⁵ číselné údaje jsou ze Sčítání lidu, domů a bytů 2001, zdroj: www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/obce/547999?OpenDocument staženo 4.10.2005

pro dlouhodobě nemocné. Dále dům s pečovatelskou službou a Astra – denní stacionář pro seniory, jejichž zřizovatelem je Oblastní charita Havlíčkův Brod. Všechna tato zařízení jsou pro starší občany města. K vzájemnému setkávání rodin s malými dětmi slouží Rodinné centrum Cipísek.

K sportovnímu vyžití lze využívat zimní stadion, fotbalové a sjaetbaordové hřiště, volejbalové a tenisové kurty, koupaliště, házenkářské hřiště, fitcentrum (zde je možné navštěvovat hodiny aerobiku, body styling a spinning), tři sportovní haly a jeden sportovní stadion. Přes Humpolec vede několik cyklistických stezek, které jsou vhodné pro výlety na kolech. V zimním období je možnost běžeckého lyžování, ovšem nejsou zde upravované tratě, ty si musí zájemci o tento sport vytvořit vlastními silami.

Z oblasti kultury se ve městě nachází galerie, muzeum místního rodáka a světoznámého antropologa Dr. Aleše Hrdličky, dále kino a městská knihovna, kde je možnost využít přístupu na internet, stejně jako v městském kulturním a informačním středisku. Svoji tradici má v tomto městě divadelní ochotnický spolek, stejně jako loutkové divadlo se svými představeními pro děti. K Humpolci také neodmyslitelně patří Mezinárodní jezdecké závody CCI a Zlatá podkova. Každým rokem se zde pořádá Studentský majáles, kde „měří“ své síly studenti místních středních odborných učilišť a středních škol v soutěži O královnu a krále majálesu. Další kulturní akcí spojenou s Humpolcem jsou Pivní slavnosti rodinného pivovaru Bernard a dvě kulturní akce na zřícenině hradu Orlíku - Středověké slavnosti a Film a dějiny.

Nebezpečí pro mládež může představovat značné množství hospod a restauračních zařízení, stejně jako několik heren s „výherními“ automaty a nonstop bary. Snad nejvíce rizikovým místem je v Humpolci zařízení zvané „Fabrikabar“. Jedná se o diskotéku ne příliš dobré pověsti.

K místům, která jsou určena přímo pro trávení volného času mládeže, patří Středisko volného času při Základní škole Hradská. Organizované sportovní vyžití zajišťuje tělovýchovná jednotka TJ Jiskra. V Humpolci také působí skautské hnutí.

1.3 Středisko volného času při Základní škole Hradská Humpolec

Středisko volného času DDM, jehož zřizovatelem je město Humpolec, vzniklo v červenci roku 2005 jako náhradní zařízení místo zaniklého Domu dětí a mládeže. Cílovou skupinou tohoto volnočasového zařízení jsou děti a mládež města Humpolce, tedy děti od první třídy základní školy až po studenty středních škol (cca 19 let). Středisko nabízí široké spektrum pravidelných kroužků a programů při nejrůznějších příležitostech, např. zábavné odpoledne o Mezinárodním dnu dětí, mikulášská nadílka, vítání jara.

Posláním tohoto zařízení je vzbudit u mladého člověka zájem o určitou oblast života, a tak minimalizovat riziko společensky nepřijatelného chování a jednání. Jestliže se mladý člověk stane klientem tohoto zařízení, musí naplnit stanovené předpoklady: Zřejmě nejdůležitější je uskutečňování stanoveného programu, který je pro něj připravený. Další neméně významnou podmínkou pro navštěvování těchto zájmových kroužků je odevzdání přihlášky a zaplacení „školného“, jehož výše je závislá na předpokládaných nákladech pro realizaci konkrétního kroužku. Tato částka se pohybuje v rozmezí od 100,- do 400,- za školní rok. Pokud zájemce (resp. jeho rodiče) není schopen platit tuto částku, může být v konkrétních případech (např. pro sociální aspekty) snížena nebo prominuta.

Kroužky probíhají jednou za týden jednu hodinu (60 minut). Realizace kroužků se uskutečňuje v době, na které se dohodnou účastníci společně s lektorem. Jestliže se přihlášený nedostaví na svůj kroužek, je od něho vyžadována omluvenka, zvláště pak u dětí mladších 15 let.

Od paní Mgr. Miroslavy Lisé, vedoucí střediska volného času, jsem se dověděla, že se ve školním roce 2005/2006 se do různých kroužků přihlásilo cca 400 zájemců, z toho převážnou většinu tvoří žáci základních škol. Střední školu nebo střední odborné učiliště navštěvuje pouze 40 přihlášených.

Další rozvoj střediska volného času je závislý na výsledcích práce v tomto školním roce. Už teď se ale plánuje vytvořit ve vhodných prostorách klub, kde by jeho návštěvníci mohli trávit svůj volný čas bez konkrétní předem dané

činnosti, např. před zahájením vyučování, po jeho skončení apod. Pro nejbližší dobu je možné poskytnout k tomuto účelu prostory střediska. Přístup do těchto prostor však využívají pouze školáci navštěvující Základní školu v Hradské ulici, protože tato škola se nachází na okraji města a ostatní školy jsou od ní značně vzdáleny. Z tohoto důvodu by bylo vhodnější hledat jiné prostory, které by se nacházely v místech lépe dostupných všem dětem a mládeži.

Středisko volného času při Základní škole Hradská Humpolec nabízí mnoho aktivit pro volný čas a svým způsobem se podílí na prevenci nežádoucího chování u dětí a mládeže (respek. především u dětí). Jestliže však přihlédnu k požadavkům, které na své klienty středisko klade, nemohu jej zařadit mezi nízkoprahová zařízení.

1.4 Základní umělecká škola Gustava Mahlera v Humpolci

O rozvoj uměleckého nadání v Humpolci se již téměř 60 let stará Základní umělecká škola Gustava Mahlera (ZUŠ), jejíž zřizovatelem je Městský úřad Humpolec. ZUŠ nabízí hudební, taneční a výtvarný obor. Pro čtvrtý akreditovaný obor - literárně-dramatický - nemá lektora.

Z hudební oblasti mohou žáci navštěvovat individuální hodiny zpěvu případně některý z pěveckých sborů a široké spektrum hudebních nástrojů. Pro přijetí do ZUŠ je nezbytné úspěšně projít talentovými přijímacími zkouškami, což je jedna ovšem ne jediná podmínka. Další překážkou v navštěvování ZUŠ jsou pravidelné postupové zkoušky skládané na konci každého školního roku. V neposlední řadě ovlivňuje navštěvování umělecké školy také výše školného, které se pohybuje v rozmezí od 180,- do 250,- Kč za měsíc v závislosti na délce vyučovací hodiny, která může trvat 45 až 120 minut, přičemž každý týden probíhá jedna vyučovací hodina. V konkrétních případech může žák na základě dokladu od sociálního úřadu nebo úřadu práce obdržet slevu 30% z částky, kterou by měl platit. I když navštěvování ZUŠ je finančně náročné, je vhodné do talentu svého dítěte investovat. Jednak se rozvíjí nadání dítěte a jednak se škola může pochlubit několika svými absolventy, kteří jsou přijímáni na střední a vysoké školy uměleckého zaměření (střední umělecké školy, konzervatoř, vysoké školy). Někteří se dokonce

uplatní v profesionálních útvarech (např. jeden z bývalých absolventů je členem Státní opery Praha), což vypovídá o kvalitách školy.

Ve školním roce 2004/2005 navštěvovalo ZUŠ 525 žáků (293 hudební obor, 112 výtvarný obor, 120 taneční obor), z nichž největší počet je ve věku 13 až 15 let. Po ukončení povinné školní docházky a odchodu na střední školu (odborné učiliště) se pro některé žáky stane časově náročnější pokračovat v navštěvování ZUŠ, zvláště pokud navštěvují školu v jiném městě, proto dochází k úbytku těchto žáků. Každým rokem v květnu a v červnu probíhá výběr žáků do přípravného ročníku nového školního roku a ze zhruba 130 žáků bývá přijato 40. Podle slov pana ředitele zájem o navštěvování ZUŠ v Humpolci neubývá, spíše naopak, a žáci do výuky docházejí rádi.

S přihlédnutím k náročnosti požadavků, které musí splňovat zájemci o docházku do ZUŠ, nelze označit toto zařízení za nízkoprahové.

1.5 Skauti

Výchovou mladých lidí se zabývá skautské hnutí, které je otevřeno všem lidem bez ohledu na původ, rasovou příslušnost nebo náboženské vyznání. Pro své výchovné působení má vypracované vlastní zásady a metody. Program kompletní skautské výchovy, která je chápána všestranně, musí tedy zahrnovat fyzickou i psychickou stránku člověka (tělesná zdatnost a odolnost, rozumová, citová a volní výchova). K uplatňovaným zásadám patří povinnost k Bohu, povinnost k bližnímu, povinnost k sobě a věrnost slibu a zákonu. Ne vždy jsou tyto zásady prezentovány „na plná ústa“, spíše je snaha vychovávat své členy tak, aby dosahovali určitých mravních hodnot, ke kterým jsou vedeni skrze vlastní program a přístup vedoucích ke svým svěřencům. „Skautské metody jsou definovány jako soustava postupného sebevzdělávání prostřednictvím slibu a zákona, učení v činnosti, členství v malé skupině a rozvíjejících a stimulujících programů.“⁶ Využívané jsou metody k nimž patří řízená beseda, osvojování a hra, která musí mít svůj smysl (hra musí něco sledovat). Skautské hnutí má své vůdce, kteří mají projít čekatelskými

---

⁶ Skautský seminář s. 17

a vůdcovskými zkouškami. Druhá jmenovaná zkouška opravňuje k vedení tábora a oddílu.

Oddíl mohou navštěvovat děti od první třídy základní školy, horní věková hranice není stanovena. Aby byl někdo přijatý do oddílu, nemusí splňovat žádné specifické podmínky. I když se nábor nových členů uskutečňuje především na základních školách, může se přihlásit, bez ohledu na věk. Každý týden se uskutečňuje setkávání jednotlivých oddílů, které jsou v Humpolci tři (chlapecký, dívčí a starší členové skautu). Kromě těchto pravidelných setkání se ještě nárazově uskutečňují víkendové výpravy, případně nejrůznější akce pořádané nejen pro členy skautu, ale také pro veřejnost. O letních prázdninách se každý rok uskutečňuje letní tábor. Všechny činnosti skautu jsou tedy organizované. K účasti na schůzkách se používána pozitivní motivace, kterou je kromě zajímavého programu také získávání osobních bodů. Tyto body se sčítají a za určité období dochází ke slavnostnímu vyhodnocení a odměnění těch nejlepších.

V Humpolci má skautský oddíl asi čtyřicet aktivních členů, z toho je patnáct ve věkovém rozmezí od 15 do 20 let. Každý člen platí registrační poplatek ve výši 200,- Kč za rok.

Skauting se svou činností a výchovou značnou měrou zasluhuje o prevenci sociálně nežádoucích jevů. Ovšem ne pro každého je přijatelné navštěvovat organizaci, která má mezi svými zásadami také povinnost k Bohu, i když to neznamená, že všichni musí být členy nějaké církve a žít aktivní život věřícího člověka.

Pro navštěvování skautského oddílu nejsou stanoveny tak přísné podmínky jako je tomu u ZUŠ, ovšem ani toto zařízení nelze označit za nízkoprahové.

1.6 TJ Jiskra Humpolec

Širokou nabídku aktivit z oblasti sportu nabízí zájmové sdružení tělovýchovná jednota TJ Jiskra Humpolec. Konkrétně se jedná o atletiku, košíkovou, národní házenou, moderní gymnastiku, volejbal, lední hokej, aerobik, karate, taekwondo, stolní tenis, šachy a turistiku. Všechny tyto oddíly (kromě turistiky)

se zúčastňují mistrovských soutěží na krajské úrovni, některá družstva hrají ve své disciplíně také ligu.

Kdo chce navštěvovat tato sportovní družstva, nemusí mít zvláštní schopnosti, ovšem předpokládá se pozitivní vztah ke sportu (u šachů však ani toto nemusí být předpokladem) a musí se přihlásit. Protože se jedná o disciplíny, ve kterých oddíly měří své síly s jinými družstvy prostřednictvím nejrůznějších soutěží, je pro dosažení úspěchů nezbytná důkladná příprava. Z tohoto důvodu je vyžadována pravidelná docházka na tréninky, které se uskutečňují v různých intervalech opět v závislosti na druhu sportu. Kromě pravidelných tréninků si jednotlivé oddíly pořádají svá soustředění, nejčastěji před nějakou soutěží. Další podmínkou pro členství v TJ Jiskra je zaplacení oddílového poplatku, jehož výše je závislá na finanční náročnosti provozování daného sportu.

TJ Jiskra Humpolec má celkově 1.200 organizovaných členů, z toho téměř polovinu tvoří mládež ve věku od 15 do 20 let.⁷

Opět můžeme říci, že se svou činností podílí na prevenci nežádoucího chování. Ovšem nevyhovující je tato organizace pro ty, kteří pro svůj zdravotní stav nemohou žádný sport provozovat, nemají pro navštěvování finanční prostředky, případně nejsou schopni pravidelně docházet na tréninky. Z těchto důvodů není možné zařadit TJ Jiskru Humpolec k nízkoprahovým zařízením.

1.7 Sportovní oddíl Klub Taekwondo WTF Humpolec

Sportovní činností soustředěnou především na děti a mládež se zabývá také Sportovní oddíl Klub Taekwondo WTF Humpolec. Věnuje se bojovému umění, které pochází z Koreje a od roku 1994 je olympijskou disciplínou. Oddíl má kolem šedesáti aktivních členů (z toho pouhých devět starších 15 let).

Klub mohou navštěvovat děti od čtyř let, horní věková hranice není stanovena. Věnovat se tomuto sportu může každý, kdo má chuť se hýbat, nejsou nutné žádné specifické vlastnosti a schopnosti. V tréninkách, které probíhají dvakrát týdně dvě hodiny, odděleně začátečníci a pokročilí, se taekwondisté připravují na řadu turnajů na národní i mezinárodní úrovni. KT Humpolec

---

⁷ všechny informace o TJ Jiskra Humpolec jsem získala od jejího vedoucího p. Vališe.

je dvojnásobný mistr ČR za rok 1999 a 2000, několikrát obsadil přední místa soutěže. Každoročně organizuje mezinárodní Vánoční turnaj, který patří mezi nejkvalitnější turnajům v ČR. V rámci trénování se o letních prázdninách uskutečňuje soustředění. Humpolecký Klub Taekwondo také spolupracuje s reprezentací ČR, kde již delší dobu má své svěřence.

Podmínkou pro navštěvování je zaplacení členského příspěvku 500,- Kč na půl roku a koupě svazové známky 200,-Kč za rok. Jestliže sportovec skládá výkonnostní zkoušky na pásy, musí si hradit poplatky s tím spojené, které jsou dány sazebníkem. Další poplatky činí startovné na turnajích (v případě zahraniční soutěže, na které v převážné většině oddíl jezdí, se jedná o 30,- Euro).⁸

Navštěvování taekwonda se může stát výplní volného času každého z řad dětí a mládeže, protože dveře jsou otevřeny všem, kdo mají rádi pohyb, navíc mohou pod vedením zkušeného trenéra dosáhnout úspěchů na soutěžích. Ovšem tento sport může být pro děti a mládež ze sociálně slabých rodin nedostupný pro finanční náročnost. Z těchto důvodů není možné zařadit Sportovní oddíl Klub Taekwondo WTF Humpolec k nízkoprahovým zařízením.

1.8 Práce Městského úřadu v Humpolci s mládeží

Na základě přenesené působnosti z Ministerstva práce a sociálních věcí na nižší organizační stupně státu mají městské úřady povinnost zabývat se dětmi a mládeží, které spadají svým trvalým bydlištěm pod daný územní obvod. Zvláštní pozornost má být věnována především dětem a mládeži, které jsou vystaveny nepříznivým sociálním vlivům.

Následující tabulka zachycuje, jakými případy se Městský úřad v Humpolci zabýval v posledních třech letech.⁹

Rok	2003	2004	2005*
přestupkové řízení	19	20	9
trestní řízení	6	7	10

⁸ dostupný z [www:< http://www.neziskovka.cz/cz/karta.php?id=63257416>](http://www.neziskovka.cz/cz/karta.php?id=63257416) a od trenéra Klubu

⁹ tyto údaje jsem získala z rozhovoru se sociální pracovnící městského úřadu

podezření z provinění(-15let)	13	2	4
-------------------------------	----	---	---

* jedná se o údaje do října tohoto roku

V roce 2003 se sociální pracovníci zabývali 19 případy, ve kterých bylo zahájeno přestupkové řízení proti mladistvým ve věku do 18 let. Následující rok se jednalo o 20 těchto případů, z nichž dvě třetiny (14) tvořilo řízení proti dětem mladších patnácti let, a proto byly tyto případy odloženy. Do října roku 2005 se úřad zabýval pouze 9 případy, ve všech se jednalo o pachatele ve věkovém rozmezí od 15 do 18 let. V roce 2003 bylo v této věkové kategorii zahájeno trestní řízení v 6, o rok později v 7 a do října 2005 v 10 případech. Děti mladších patnácti let podezřelých ze spáchání činu, který by jinak byl proviněním, bylo v roce 2003 třináct, následující rok pouze dvě a do desátého měsíce roku 2005 o dvě více, tedy čtyři. Ať už se jednalo o přestupky nebo o trestné činy, společným jmenovatelem byl majetek (drobné krádeže, poškození cizího majetku) a veřejný pořádek.

Pokud pachatel nedosáhl trestní odpovědnosti, byl případ sice odložen, ovšem nezůstal bez povšimnutí. V těchto případech musí rodiče a děti absolvovat pohovor s kurátorem pro mládež. Pokud výchovné problémy přetrvávají a objevují se výrazné problémy, je dotyčnému doporučeno vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně. Ne příliš často dochází k práci v terénu, tzn. šetření v rodině. Vyskytují se případy, kdy se s chlapcem nebo s dívkou řeší problémy, které se již projednávaly na základní škole. Ovšem ta nesdělila tuto skutečnost městskému úřadu, ale snažila se případ vyřešit sama a tzv. jej „ututlat“ snad pod vlivem konkurence. V Humpolci jsou dvě základní školy, a vzniká tak prostředí konkurence – každá škola se snaží ukazovat pouze své kvality a úspěchy, aby se rodiče rozhodli dát své dítě do této školy. A tak je do jisté míry logické, že problémy, které se ve škole řeší, se příliš nevykřikují do světa. Jestliže by základní školy více spolupracovaly se sociálním oddělením městského úřadu, mohlo by se některým případům porušování zákona ze strany nezletilých předcházet.

U mladistvých pachatelů ve věkovém rozmezí od 15 do 18 let je, podle názoru sociálního kurátora pro mládež, práce o něco obtížnější. Vliv rodičů není takový jako u mladších dětí. Úřad se dotazuje škol na to, jak dotyčný pracuje ve škole (např. docházka – neomluvené hodiny, kázeňské problémy apod.).

Samozřejmě se s tímto nezletilým pachatelem vede pohovor. Na druhé straně je u této věkové skupiny možnost soudního řízení a jiné způsoby potrestání než u mladších pachatelů. Nejčastěji ukládanými tresty je podmíněčné propuštění na svobodu nebo náhrada způsobené škody. V individuálních případech, kdy se má za to, že vlastní soudní řízení bylo pro pachatele dostatečným trestem, se upouští od potrestání. Na moji otázku, zda se praktikuje u této věkové kategorie také trest obecně prospěšných prací, jsem dostala odpověď, že tento alternativní trest byl ze strany sociálního kurátora několikrát navrhován, ale Okresní soud v Pelhřimově jej nikdy neuložil.

Zajímala jsem se také, zda probíhá nějaký program s problémovou mládeží. S takovýmto programem jsem se seznámila při své praxi na Oddělení sociální prevence a právní ochrany dítěte městského úřadu na Praze 12. Zde je klientům nabídnuta možnost účastnit se projektu REP (resocializačního programu). Mladiství s kurátorem a psychologem vyjíždí na pobyt mimo Prahu, kde se účastní činností ve skupinách. Při programu mohou zažít účinky psychologických her a dalších aktivity přispívající k resocializaci. V Humpolci žádný podobný program neprobíhá, což je mimo jiné dáno také tím, že potenciálních účastníků takového programu je menší množství a pro úspěšnou realizaci celého projektu je nutné vytvořit skupinu, která může prostřednictvím své dynamiky na sebe působit. Využívanou metodou práce s problémovou mládeží je v Humpolci v největší míře individuální pohovor.

Při činech, které následně musí sociální pracovníci na městském úřadě řešit, má velký vliv skupina. Při rozhovoru se sociální pracovnící jsem se dověděla, že při individuálním pohovoru se shoduje většina obviněných, že spáchat takovýto čin by je samotné nenapadlo, ale protože byli s několika dalšími vrstevníky, tak tento skutek vykonali. Tyto výpovědi do jisté míry potvrzují čísla z tabulky, kdy v roce 2003 spáchalo třináct dětí do věku patnácti let čin, který by byl proviněním v případě, že by jej spáchal starší pachatel. Ve většině případů také hraje roli, že dítě pochází z neúplné rodiny. S těmito mladistvími, ať už mladšími nebo staršími patnácti let, bývá podle názoru sociální pracovnice horší spolupráce, než když se jedná o úplnou rodinu s otcem a matkou.

Přehled negativní činnosti mládeže v Humpolci ukazuje na skutečnost, že v tomto městě chybí zařízení, které by poskytovalo mladým zázemí pro jejich volný čas, kam by mohli docházet bez přihlášení a využívat spontánní volnočasové

činnosti, čímž by se uskutečňovala primární prevence negativního sociálního chování.

1.9 Humpolecká mládež a volný čas

Abych zjistila, jaké činnosti preferuje mládež v Humpolci ve svém volném čase a zda by mládež navštěvovala nízkoprahový klub, rozhodla jsem se vytvořit dotazníky (viz příloha č. 1), které jsem na konci školního roku 2004/2005 rozdala žákům devátého ročníku základní školy a studentům všech středních škol a středních odborných učilišť v tomto městě. V každé škole se stali respondenty studenti jedné třídy. Získala jsem sto vyplněných dotazníků.

Respondenty tvořilo 47% dívek a 53% chlapců, z nichž všechen nebo většinu svého volného času v Humpolci tráví 71% dotázaných. Do této kategorie jsou zahrnuti ti, kteří v Humpolci bydlí, nebo jsou přes týden ubytovaní na internátu, případně sami uvádějí, že v Humpolci kromě studia tráví také svůj volný čas.

Pod pojmem „volný čas“ si může každý představit něco jiného. „Volný čas je možno chápat jako opak nutné práce a povinností, dobu, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění. Z hlediska dětí a mládeže nepatří do volného času vyučování a činnosti s ním související, sebeobsluha, základní péče o zevnějšek a osobní věci, povinnosti spojené s provozem rodiny, domácnosti, výchovného zařízení i další uložené vzdělávání a další časové ztráty.“¹⁰

Objektivní obsah tohoto pojmu není pro tuto práci příliš důležitý. Důležitější je, co si pod ním vybaví konkrétní člověk a jak tento čas stráví.

V dotazníku bylo uvedeno několik činností, které by mohly naplňovat volný čas mladého člověka. Respondenti vybírali z těchto možností, případně dopsali činnost, která zde uvedena nebyla, a označili, jakým způsobem tráví svůj volný čas.

---

¹⁰ Pávková15

způsob trávení volného času	ZŠ	SOUT	SZeŠ	SOUO	gym.	celkem
poslouchání hudby	14	12	15	13	20	74
povídání si s přáteli	17	9	18	15	15	74
sport	19	15	13	3	14	64
sledování televize, videa	10	9	8	8	16	51
chození po hospodách	5	12	14	10	8	49
práce na PC, internetu	12	8	5	9	11	45
pomoc rodičům doma	10	3	5	6	13	37
„nicnedělání“ s přáteli	7	8	8	4	3	30
pobyt v přírodě	4	5	3	5	12	29
četba knih	2	0	4	4	13	23
návštěva kina	5	0	5	3	9	22
vlastní produkce hudby	1	4	1	0	6	12
„nicnedělání“ sám(a)	2	3	1	0	5	11
návštěva zájmových kroužků	2	0	2	0	7	11
tanec	3	0	4	1	3	11

Nejvíce mladých lidí tráví svůj volný čas posloucháním hudby a povídáním si s přáteli. Další oblíbenou činností jsou nejrůznější sportovní aktivity, sledování televize nebo videa. Ne příliš dobré svědectví udává další příčka v žebříčku preferovaných aktivit. Jedná se o chození po hospodách a podobných zařízeních. Na šesté příčce volnočasových aktivit mládeže je práce na počítači a internetu. Po těchto činnostech se mladí lidé věnují pomoci rodičům v domácnosti, nicnedělání s přáteli a pobytu v přírodě. Další činnost, kterou mladí vyplňují svůj volný čas je četba knih, vlastní hra na hudební nástroj nebo zpěv. Nejméně mladých lidí se věnuje činnosti „nicnedělání“ sám(a), návštěvě zájmových kroužků a tanci.

Ovšem srovnáme-li činnosti, kterými se zabývá jedna věková kategorie v rozlišení podle navštěvované školy, jsou patrné určité rozdíly. Na základní škole se nejvíce mladých lidí (tedy děti starší 15 let) věnuje různým druhům sportu, dále povídání si s přáteli a poslouchání hudby. Nejméně se mládež věnuje návštěvě zájmových kroužků, „nicnedělání“ sám(a) a hře na hudební nástroj případně zpěvu. Na středních školách je náplň volného času rozdílná podle zaměření školy, kterou respondenti navštěvují. Mládež v technickém učilišti se stejně jako na základní škole věnuje nejvíce sportu. Tyto výsledky jsou do značné míry dány

tím, že tuto školu navštěvují převážně chlapci¹¹, kteří se obecně věnují sportu více než dívky. Poslouchání hudby a pobyt v hospodách a podobných zařízeních obsadilo další příčky v žebříčku provozovaných aktivit ve volném čase učňů v technickém učilišti. Nikdo z dotázaných na této škole se nevěnuje četbě knih, návštěvě kina, navštěvování zájmových kroužků a tanci. Na střední zemědělské škole se mládež nejvíce věnuje povídání si s přáteli, chození po hospodách a poslechu hudby. K nejméně preferovaným činnostem patří vlastní produkce hudby (hraní na hudební nástroj nebo zpěv), „nicnedělání“ sám(a) a navštěvování zájmových kroužků. Stejná věková kategorie na obchodním učilišti se nejvíce věnuje povídání si s přáteli, poslouchání hudby a chození po hospodách. K nejméně oblíbeným patří činnosti stejné jako na zemědělské škole, to znamená vlastní produkce hudby, „nicnedělání“ sám(a) a navštěvování zájmových kroužků. Na gymnáziu se mládež nejvíce věnuje poslechu hudby, sledování televize a povídání si s přáteli, nejméně se věnuje „nicnedělání“ s přáteli nebo sám(a) a tanci.

Téměř všichni respondenti udávali, že mají nedostatek volného času, proto mohli označit z nabízených činností takové, kterými by se zabývali, kdyby měli více volného času. V tomto případě by jej trávili jiným způsobem, než tomu je ve skutečnosti. Vyhodnocení těchto přání dopadlo následovně.

způsob trávení volného času	ZŠ	SOUT	SZeŠ	SOUO	gym.	celkem
sport	11	6	12	7	14	50
povídání si s přáteli	13	5	9	9	9	45
poslouchání hudby	7	7	8	4	7	33
pobyt v přírodě	2	4	4	5	11	26
četba knih	2	1	3	5	14	25
návštěva kina	6	2	2	7	7	24
práce na PC, internetu	7	3	4	3	5	22
sledování televize, videa	5	8	3	3	3	22
pomoc rodičům doma	5	3	4	2	6	20
nicnedělání s přáteli	7	5	2	2	3	19
chození po hospodách	4	4	6	3	1	18
tanec	5	0	6	3	3	17
návštěva zájmových kroužků	4	2	3	2	6	17
vlastní produkce hudby	2	4	1	1	1	9

¹¹ Mezi respondenty byla pouze jedna dívka. Ovšem i tento počet je překvapivý, protože respondenty se stala třída autoelektrikářů.

nicnedělání sám(a)	3	3	0	0	0	6
--------------------	---	---	---	---	---	---

Na první příčce přání trávení volného času by se umístily nejrůznější sportovní aktivity, dále povídání si s přáteli, poslouchání hudby následované pobytem v přírodě a četbou knih, případně návštěvou kina. Velmi malá část mládeže by si přála trávit svůj volný čas „nicneděláním“ sám(a) a hraním na hudební nástroj nebo zpěvem.

Přání trávení volného času se také liší podle navštěvované školy. Na základní škole by si mládež chtěla více povídat s přáteli, teprve po této činnosti se věnovat sportu. Hrát na hudební nástroj nebo zpívat, číst knihy a být v přírodě by chtěla pouze malá část dotázaných. Mezi přání mládeže v technickém učilišti patří převážně pasivní činnosti (sledování televize a poslouchání hudby) společně se sportovním vyžitím. Minimální zájem je o četbu knih, navštěvování kina, práci na výpočetní technice a internetu a „nicnedělání“ sám(a). Na zemědělské škole by mládež chtěla sportovat, povídat si s přáteli a poslouchat hudbu. Absolutní nezájem na této škole je o „nicnedělání“ sám(a) a minimální zájem o vlastní hudbu nebo zpěv a o chození do kina. V obchodním učilišti by opět mezi atraktivní činnosti patřilo povídání si s přáteli, dále sport a navštěvování kina. Není zde zájem o „nicnedělání“ sám(a), o hudbu z vlastní aktivity, navštěvování zájmových kroužků, stejně tak pomoc rodičům v domácnosti nebo „nicnedělání“ s přáteli. Na gymnáziu by patřily mezi preferované aktivity sport a překvapivě četba knih, případně pobyt v přírodě. Zájem opět není o „nicnedělání sám(a)“, o vlastní hudbu a chození po hospodách.

Ve srovnání reálného trávení volného času a přáním v trávení tohoto času došlo ke značnému propadu aktivity „chození po hospodách nebo podobných zařízení“. Přáním humpolecké mládeže tedy zřejmě není vysedávat v těchto prostorách. Příčinou, proč mládež navštěvuje tato zařízení, může být skutečnost, že si mladí lidé chtějí spolu popovídat, ovšem za špatného počasí není možné toto uskutečnit jinde než právě v hospodách nebo obdobných prostorách. Tuto mou domněnku potvrzují výsledky další otázky z dotazníku.

Bylo definováno zařízení: Místo, kde by mladý člověk mohl trávit svůj volný čas, posedět s přáteli, zahrát si nějaké hry, vybrat si z nabídky volnočasových aktivit a podobně a nemuselo by se zde platit. Toto zařízení by v Humpolci uvítalo 73%

dotázaných, opačného názoru je 23%, 4% uvádí, že takové zařízení ve městě už existuje. Tito respondenti si představují pod takovýmto zařízením sportovní hřiště (Sokolský stadion), zříceninu hradu Orlík, Swing klub Zálesí nebo Tipsport bar. Ovšem ani jedno z těchto čtyř jmenovaných míst neodpovídá v otázce definovanému zařízení.

V dotazníku jsem se zajímala, zda mládež navštěvuje nějaké konkrétní zařízení, které je určené pro trávení volného času. Nejvíce respondentů (62%) z nejrůznějších důvodů nenavštěvuje žádné volnočasové zařízení. K tomuto číslu lze připočítat další skupinu mladých lidí, kteří tato zařízení nenavštěvují z důvodu nedostatku času (7%) nebo nedostatku finančních prostředků pro tyto návštěvy (1%). Zbývající část (30%) volnočasová zařízení navštěvuje. K zařízení, která respondenti uváděli, patří základní umělecká škola, dále TJ Jiskra, případně skautský oddíl. Nikdo neuvádí, že navštěvuje Středisko volného času, což je dáno tím, že v době vyplňování dotazníků toto zařízení ještě neexistovalo.

Na otázku, zda respondenti mohou v Humpolci dostatečně realizovat své zájmy, tedy jestli je dostatek prostorů a zařízení pro uskutečňování těchto svých oblíbených činností, odpovědělo 36% dotázaných kladně a 38% záporně. Zájmy zbývajících 26% respondentů nejsou náročné na specifické podmínky a mohou je provozovat téměř kdekoliv. Největší množství odpovědí na tuto otázku bylo záporných. Tato skutečnost může ukazovat na různé důvody. Jedním může být, že se jedná o široké spektrum nejrůznějších zájmů a není možné, aby v poměrně malém městě byla tak velká nabídka specializovaných zařízení. Jiným důvodem je, že některé zájmy např. v oblasti sportu (vysokohorská turistika, lezení po skálách, lanové překážky apod.) vyžadují velmi specializované podmínky, které není možné zajistit. Jiným důvodem může být, že se sice jedná o uskutečnitelné podmínky, které však ve městě nejsou a nikdo kompetentní nemá zájem o to, aby tyto podmínky zde byly vytvořeny. Společnost by se měla starat, aby děti a mládež mohly své společensky přijatelné zájmy provozovat, protože se tak předchází společensky nežádoucím vlivům.

Poslední otázka v mém dotazníku byla zcela otevřená. Respondenti měli popsat zařízení, které by v Humpolci nechali vybudovat, kdyby o tom mohli rozhodovat. Odpovědi na tuto otázku byly velmi různorodé a do značné míry se v nich odráželo to, jakou školu dotyčný pisatel navštěvuje. Žáci ze základní školy

by nechali vybudovat velký sportovní areál, kde by nemělo chybět volejbalové a fotbalové hřiště, součástí by byl také aquapark se zábavným centrem, a nejlépe, aby zde bylo také lanové centrum. Další skupinka školáků by nechala postavit nákupní centrum, případně nonstop nebo letiště. Respondenti z technického učiliště by pro změnu uvítali motokrosovou dráhu, ale souhlasili by také se sportovním areálem a letištěm. Našli se také příznivci hudby, kteří by nechali zbudovat koncertní halu případně hudební klub. Objevili se i zájemci o vystavění další hospody. V obchodním učilišti zůstali do jisté míry věrni svému profesnímu zaměření a vybudovali by kavárnu nebo restauraci se sportovním vyžitím, nepohrdli by ani bazénem. K přání na zemědělské škole patřilo vystavět atletické hřiště se sportovní školou a se střelnicí, u kterého by se nacházelo fitcentrum a tělocvična pro Breke dance. Našly se i návrhy pro vybudování obchodního centra, případně městské hromadné dopravy. Studenti gymnázia by chtěli vytvořit opět sportovní areál s bazénem a saunou, také lanové centrum nebo jiné adrenalinové sporty, diskotéku, čajovnu nebo kavárnu, nejlépe s přístupem na internet, ale také zařízení, kde by bylo možné rozvíjet své vzdělání.

Část těchto zařízení samozřejmě již v Humpolci existuje. Jedná se především o běžná zařízení a prostory, jako jsou fotbalové a volejbalové hřiště, nejrůznější obchody, hospody a restaurace, fitcentrum, tělocvičny, diskotéky. Ovšem někdy tato zařízení nesplňují dané představy, případně není možný volný přístup do prostor např. volejbalového hřiště, které je přístupné za 200,- Kč za hodinu.

Značné množství dotázaných (29%), jejichž zástupci jsou ze všech humpoleckých škol, by nechali vybudovat zařízení, kde by bylo možné posedět a popovídat si s kamarády, zahrát si nějaké hry (fotbálek, šipky, kulečník apod.). Toto zařízení by mělo být určené především pro mládež (cca starší 15 let). Dotázaní by si přáli, aby zde platila pravidla jako zákaz alkoholu, kouření a drog, samozřejmě neničit vybavení. Z popisu zařízení ze strany dotázaných by se mělo jednat o klub pro mládež zřejmě ve stylu nízkoprahového zařízení nebo volnočasového centra, kde by ale nebylo podmínkou pravidelné navštěvování aktivity, kterou si návštěvníci zvolili v danou dobu (např. na začátku školního roku), ale možnost využívat spontánní aktivity dle momentální nálady. Takovéto zařízení v Humpolci skutečně není.

2. Jak pracovat s mládeží

Cílem této diplomové práce je ukázat, že v Humpolci chybí nízkoprahové zařízení pro děti a mládež. Protože se jedná o práci s mládeží, je vhodné vycházet z metod, které jsou využívány pro tuto věkovou kategorii. Teorií práce a pastorače mládeže se bude zabývat celá tato kapitola.

2.1 Psychologický pohled na mládež

Dříve než přistoupím k popisu konkrétních metod práce, je dobré uvědomit si, co prožívá člověk v tomto věku ve své psychické oblasti. Z hlediska biologického

vývoje doznívá pubescence, dochází ke zklidnění tělesného vývoje, zpomalení růstu. Tvary těla jsou ladnější, jedinec je tělesně zdatný, pohlavně zralý, pohybová koordinace dosahuje vysoké úrovně. Kritičnost k vlastnímu vzhledu má vliv na psychiku a sebevědomí. V rozumové oblasti se zjemňuje vnímání, systematickosti. Oproti předchozímu období je lepší koncentrace, intenzita a záměrnost pozornosti. Představitivost je přesná a bohatá, doplněná o originální asociace. Tvůrčí fantazie podporuje pokusy o uměleckou tvorbu a denní snění. Paměť je logická, má větší kapacitu, trvalost a přesnost. V myšlení je dosaženo vrcholu všech kognitivních operací a forem. Řeč je živá, barvitá, tvořivá, s humorem. V citovém životě dochází k postupné stabilizaci, lepšímu sebeovládání, uklidnění citů, které jsou však dále intenzivní, trvá ambivalence. Využívají se vyšší city: morální (vlastní úvahy o dobru a zlu), intelektuální (studijní specializace, zájmy, touha cestovat), estetické (prožívání krásy v umění, přírodě, lidských vztazích). Od impulsivnosti se přechází k rozvážnosti, cílevědomosti a vytrvalosti. Mladý člověk se více zamýšlí nad svými životními plány, ideály a nad svým životním uplatněním. V náročných situacích hrozí zkratovitě jednání, které může vést až k suicidálnímu jednání. Z hlediska sociálního vývoje je dosažen pocit rovnosti s dospělými. Významná je kritičnost k autoritám. Dochází k přechodu ze základní na střední školu, někteří dosáhnou ekonomické samostatnosti. Velký význam má vrstevnická skupina, konformita, kamarádství. Objevují se přátelství na celý život, může dojít předčasněmu těhotenství a sňatkům. Vzrůstá zájem o společenské dění.¹²

2.2 Pedagogické ovlivňování volného času

Základní roli ve volném čase dětí a mládeže by měla hrát rodina, ovšem vlivem současného způsobu života tomu tak mnohdy nebývá (rodiče pro pracovní vytížení nebo z jiných důvodů se nevěnují svým dětem). V lepším případě se snaží svým ratolestem kompenzovat nejrůznějšími způsoby svůj „nezájem“, např. finančně podporují své potomky v navštěvování nějakého zájmového útvaru. V horším případě se rodiče vůbec nezajímají o to, jak jejich syn nebo dcera tráví celé dny. „Rodiny, které neplní dobře svoji výchovnou funkci,

---

¹² viz Pávková 85

se velmi často vyznačují nezájmem o to, jak dítě tráví svůj volný čas.“¹³ Proto rodinu v této oblasti mohou suplovat nebo negativní vliv problémových rodin kompenzovat nejrůznější instituce a organizace.

Z výchovných důvodů je žádoucí pedagogické ovlivňování volného času dětí a mládeže. Podmínkou však je, aby toto vedení bylo nenásilné, nabízené činnosti pestré a přitažlivé, účast na nich dobrovolná.¹⁴

Oblast psychického prožívání mladého člověka se do jisté míry odráží ve způsobu práce s mládeží podle Jima Burnse, který je prezidentem Národního institutu pro práci s mládeží v Kalifornii. Uvádí šest zásad, které jsou důležité pro účinnou práci s mládeží:

- Tým lidí, který pracuje s mládeží v rámci jednoho zařízení, musí dobře spolupracovat, mít mezi sebou dobré vztahy, ve svých postupech si vzájemně neodporovat. Případné rozpory uvnitř týmu jednak znesnadňují vlastní práci a jednak se tato napjatá atmosféra může přenášet také na ty, kterým se má tým věnovat. Je zcela neprofesionální, jestliže se pracovníci před klienty vzájemně ponižují, nebo pomlouvají.

- Mládež sleduje, naslouchá a občas také napodobuje jednání členů týmu, z tohoto důvodu není přípustné, aby byly mladé generaci předkládány negativní vzory. Každý pracovník s mládeží si musí uvědomit, že napodobování je velmi nakažlivé. S touto skutečností je nutné počítat, protože kopírované chování se často uskutečňuje nevědomě.

- Nezbytné je pozitivní přijetí každého člověka, takového, jaký je (i s jeho chybami). To ale neznamená, že je nutné souhlasit se vším, co konkrétní člověk dělá. Přesto, že někdo udělal chybu, má právo dostat novou šanci.

- Vést od závislosti na lidech k závislosti na Bohu, ovšem ne prostřednictvím manipulování.

- S mládeží pracovat nejen od úřednického stolu v kanceláři a „lákat“ ji do svého zařízení, ale setkat se s mladými v jejich přirozeném prostředí. Dát najevo, že pracovník má o mladé lidi zájem, navazovat kontakt z vlastní

---

¹³ viz Pávková 17

¹⁴ viz Pávková 15

iniciativy. Z prostředí cílové skupiny je možné se mnoho dovědět, lépe pochopit její názory a myšlení.

- Věnovat mladým lidem pozornost a dostatek času.¹⁵

Pro efektivní práci s mladými je vhodné zvolit nedirektivní přístup, ve kterém je vytvářen pocit jistoty, vztah důvěry a úcty. „Jde o to poskytnout mladému člověku bezpečné místo a pomoci mu spojit budování své identity a osvojování různých sociálních rolí s „něčím větším“, než je on sám (ve smyslu sociálním, zapojit se do skupiny vrstevníků, „patřit někam“, nebo i ve smyslu metafyzickém – prožitek transcendence).“¹⁶ „Členství ve vrstevnické skupině je důležitým faktorem zdravého vývoje jedince.“¹⁷

„Cílem výchovného působení je připravit mladé lidi na to, aby byli schopni fungovat jako samostatní a nezávislí členové společnosti... Aby vychovávaný přestal vychovatele potřebovat.“¹⁸ Z tohoto důvodu je vhodné vedení k autonomii, rozvíjet hodnoty a postoje vychovávaných, ale také vést k převzetí odpovědnosti za vlastní jednání (např. zapojit mládež do plánování a spolurozhodování, hodnocení činností a situací). Budovat pocit větší jistoty, radosti a uspokojení v životě.

Dosažení těchto cílů lze prostřednictvím vzájemného respektování a účinné motivace. Dávat možnost uplatnit své specifické vlohy, rozvíjet pozitivní charakterové vlastnosti, důvěru a sebedůvěru, prožít úspěch. Prostřednictvím volnočasových aktivit je možné snižovat nespokojenost, stres, nudu, nedostatek pohybu, ztrátu tvořivosti a odcizení.

Rozdíl obecných a církevních metod práce s mládeží spočívá v tom, že církev chce motivovat člověka k víře a k setkání s Kristem, tzn. společenství s Bohem. „Prožívat svobodu, která pochází ze svrchovanosti Boží, kterou Ježíš zvěstuje a přináší.“¹⁹ Dosažením těchto cílů se zabývají pastorační koncepce používané v římskokatolické církvi.

---

¹⁵ viz Burns 11nn

¹⁶ Pávková 44

¹⁷ Pávková 36

¹⁸ Pávková 61

¹⁹ Opatrný 4

2.3 Pastorage

Dříve než uvedu koncepcce práce s mládeží, kterými se řídí katolická církev, přiblížím pojem „pastorage“.

Pastorací se rozumí taková činnost, „která respektuje člověka v jeho jedinečnosti, přistupuje k němu z pozice věřících křesťanů, doprovází ho v jeho obtížích, nemoci, utrpení či umírání a pomáhá mu k lidsky důstojnému zvládnutí jeho životní situace včetně smrti, a to na jemu dostupné úrovni víry s perspektivou jejího možného rozvoje.“²⁰ Toto doprovázení životem se nemá soustředit pouze na křesťany, ale na všechny lidi. Také Ježíš Kristus se staral o každého, kdo u něho hledal pomoc. „Zkušenost ukazuje, že pastýřská péče bývá vyhledávána i těmi, kdo do církve nepatří, a přesto právě v ní hledají pomoc.“²¹ I přes tuto skutečnost je pastorage nejvíce využívána křesťany, kteří k tomuto druhu pomoci mají blíže, což je dáno také tím, že v mnoha případech je pastorační péče redukována na udílení svátostí.

Vlastní pastorační činnost se dělí podle různých cílových skupin, které mohou tvořit nemocní, lidé z okolí nemocného, senioři, snoubenci, rodiny s dětmi, děti, mládež atd.

2.3.1 Definice pastorage mládeže

Pastorage mládeže v dnešním pojetí zahrnuje všechny aktivity, kterými se křesťané snaží podílet na realizaci Božího záměru s mladými lidmi. Přitom se bere ohled na konkrétní životní podmínky mladého člověka. Pastorage mládeže zahrnuje širokou oblast, do které kromě výchovy v rámci rodiny a školy patří také oblast volného času, sociální práce, práce s médii zaměřenými na mládež, poradenství a práce s různými zvláštními skupinami mládeže.²² Pastorage mládeže se nezaměřuje pouze na věřící, ale na všechny mladé lidi.

---

²⁰ Opatrný 4

²¹ Opatrný 5

²² viz Kaplánek 9

2.3.2 Cíle pastorační práce s mládeží

Evangelizačním cílem pastorační práce s mládeží je „dovést mladého člověka k setkání s živým Kristem přítomným v církvi.“²³ Papež Jan Pavel II. říká, že všichni mladí lidé musí cítit, že církev má o ně zájem, proto se má celá církev stále více nasazovat ve prospěch mládeže.²⁴ Ze strany církve existuje ještě jiný rozměr práce s mládeží - diakonický. „Církev chápe práci s mládeží jako součást své služby... Práce s mládeží má být nesobeckou službou církve mládeži.“²⁵ Tento rozměr otvírá prostor pro aktivity, které zcela nesouvisí s katolickou vírou, ale reagují na konkrétní potřeby člověka. To je smyslem evangelizace, tzn. vnášet do každodenního života člověka duch evangelia.²⁶ Přitom se pojem práce s mládeží neomezuje na explicitně náboženskou tematiku. „Do církevní práce s mládeží patří všechny složky mládežnické práce, pokud jsou motivovány vírou.“²⁷

„Pastorační práce s mládeží má mladým lidem umožnit, aby prožili, že právě křesťanská víra otevírá více než jiné světonázorové nabídky cestu k seberealizaci, a tím odpovídá na otázku po smyslu života, po štěstí a identitě mladého člověka. Přičemž se do těchto otázek musí také vždy zahrnout otázka štěstí, spásy a identity všech lidí.“²⁸

2.4 Pastorační koncepce římskokatolické církve pro práci s mládeží

V rámci České republiky jsou nejčastěji realizovány dvě do určité míry rozdílné metody, které se zabývají pastorační práce s mládeží. Jednu z těchto pastoračních metod vytvořila Sekce pro mládež České biskupské konference a druhou Salesiánská provincie Praha.

---

²³ Balík 31

²⁴ viz Pastorační plán Sekce 24

²⁵ Kaplánek 37

²⁶ srov. Kaplánek 42

²⁷ Kaplánek 37

²⁸ Kaplánek 38n

2.4.1 Pastorační plán Sekce pro mládež České biskupské konference

ČBK se zaměřuje při pastoraaci mládeže na „konkrétní potřeby mladého člověka, ale nezůstává jen u nich. Pomáhá mladému člověku odkrývat hluboké otázky, které mu současná převládající mentalita cenzuruje a nedovoluje položit. Tak se vytváří v mladém člověku prostor pro spásný dialog, ve kterém se otevírá Kristu a jeho poselství. Nezůstat tedy jen u povrchních potřeb, ale jít do hloubky, je zcela zásadní. Odpovědi na podstatné otázky života mladých lidí jim pomohou řešit i konkrétní potřeby a ve svém důsledku jsou pak i odpovědi na potřeby církve a společnosti.“²⁹ Sekce pro mládež si klade za svůj cíl zprostředkovat mladému člověku setkání s Bohem skrze církev, která se má stát domovem a školou společenství.³⁰

Základní strategií Sekce je působit na mladé lidi prostřednictvím jejich vrstevníků tzn. že mladí lidé se nepovažují pouze za pasivní příjemce pastoraace, ale přímo se podílejí na její realizaci. Jedná se o ty, kteří skrze formaci dosáhli určitého stupně zralosti. K formaci mladých lidí používá Sekce pro mládež ČBK několik nástrojů, kterými jsou:

a) diecézní centrum pro mládež (DCM), které „je pověřeno pastoraací mládeže v diecézi. Zde se vyvíjí pastorační činnost na co nejširší a nejobecnější úrovni“³¹ Mezi aktivity DCM patří především zajišťování setkávání mládeže s biskupem prostřednictvím diecézních setkání mládeže, podporování zakládání společenství ve farnostech, školách apod., provádění formačních činností, jimiž podporuje aktivitu mladých v jednotlivých farnostech (zajišťování tzv. animátorských kurzů viz níže) a další činnosti. Nesmí se stát pouhým úřadem, ale živým organismem v oblasti pastoraace.

b) diecézní centrum života mládeže (DCŽM), což je „dům, který je stále otevřený mladým lidem. Vyžaduje se, aby zde trvale pracoval pro mládež alespoň jeden kněz ve spolupráci se stálým týmem“³² Tato dvě centra spolu úzce spolupracují.

---

²⁹ Identita 9

³⁰ srov. Balík 155n

³¹ tamtéž 27

³² Pastorační plán Sekce 29

c) kaplani pro mládež v děkanátech (vikariátech) jsou kněží, kteří se z pověření svého biskupa věnují pastorační službě mládeže na určitém územním obvodu (děkanátu nebo vikariátu), do kterého spadá více farností. Ti spolupracují s DCM a DCŽM.

d) laičtí zástupci za děkanát – animátoři děkanátu (vikariátu), „jsou mladí lidé, kteří přijímají dobrovolnou službu laického zástupce za děkanát.“³³ Tedy pomocníci vikariátních kaplanů pro mládež z řad mladých lidí, kteří projdou formací animátorů. Kromě jednoho zástupce za vikariát jsou ještě vybíráni zástupci za každou farnost. Tak se do činností určených pro mládež zapojují ti, kteří zároveň patří do cílové skupiny Sekce respektive DCM.

Mezi dlouhodobé cíle patří, aby „společenství církve bylo neustále schopno oslovovat mladé lidi, být pro ně referenční skupinou a formovat z nich vyvrátě katolické osobnosti. Pro práci Sekce to především znamená nevěřícím zprostředkovat pozitivní zkušenost s církví, popřípadě odstraňovat předsudky; sympatizující přivést k aktivnímu postoji hledání; hledající uvést na cestu katechumenátu; věřícím nepraktikujícím pomoci setkat se s Kristem, objevit společenství církve a nastoupit cestu křesťanské formace; věřícím praktikujícím přispět k prohloubení víry, k duchovnímu růstu a k přijetí spoluzodpovědnosti v církvi a ve společnosti, napomáhat k rozpoznání a k volbě osobního povolání.“³⁴ Sekce je otevřena k podnětům a ohlasům ze strany mladých lidí, kterým je přikládána značná váha.

Základními prioritami Sekce jsou zejména „podpora formace animátorů mládeže; rozšíření a zdokonalení formace kněží a laiků zapojených v pastorační službě mládeže; přispění k lepšímu kontaktu mladých lidí s biskupem; zdokonalení zpětné vazby pro biskupy; podpora malých společenství; rozvíjení mezinárodních kontaktů a spolupráce; objevování nové cesty v pastorační službě mládeže na základě zkušeností a rozborů; zajištění trvale udržitelného rozvoje v personálních otázkách na všech úrovních; budování informační sítě pro mládež.“³⁵

K výchově mladých lidí organizuje DCM animátorské kurzy, prostřednictvím kterých jsou jejich účastníci intenzivněji formováni Božím slovem; školou prožívání modlitby, liturgie a svátostí; metodikou „vedení“ společenství. Jedním z úkolů těchto kurzů je také zpětná vazba mladých lidí k DCM a biskupovi. Noví animátoři se učí

---

³³ tamtéž 31

³⁴ tamtéž 25

³⁵ tamtéž 25

spolupracovat a plánovat, protože se také podílejí na přípravě a organizaci, např. programu pravidelných diecézních setkání mládeže. Při těchto setkáních se hodně hovoří o Bohu a předpokládá se, že se všichni účastníci pohybují v katolickém prostředí, že aktivně žijí katolickou vírou (v hojně míře se používá církevní terminologie). Setkávání animátorů je zároveň vzorovým setkáním společenství mládeže,³⁶ ze kterého je možné inspirovat se pro místní setkávání mládeže v jednotlivých farnostech.

2.4.2 Výchovně pastorační projekt salesiánské provincie

Salesiánský pastorační projekt mládeže navazuje na dílo svého zakladatele dona Boska, který se věnoval především mládeži (respektive chlapcům – výchova chlapců a dívek se v jeho době odehrávala odděleně) na okraji společnosti. „Snažil se bezdomovcům dát domov, nezaměstnaným najít práci, nevzdělaným poskytnout kvalifikaci, všechny vést k zakotvení v Bohu.“³⁷ Cílovou skupinou jsou:

- „mladí lidé, kteří nemají dostatečnou životní orientaci, nejsou schopni ji sami aktivně hledat nebo nemají nikoho, kdo by jim v tom pomohl,
- mladí lidé, kteří žijí v sociálně slabších poměrech, které omezují možnost jejich životního uplatnění,
- mladí lidé, kteří vyrůstají v neúplných nebo rozvrácených rodinách, kteří jsou citově nenaplnění a doposud se nezařadili do žádných výchovných struktur (okrajová mládež),
- mladí lidé z národnostních menšin, kteří se těžko integrují do našeho kulturního prostředí (zvláště Romové),
- mladí lidé, kteří trpí různými závislostmi (drogy, alkohol, automaty apod.) nebo se dopouštějí trestné činnosti (problémová mládež).“³⁸

Pro realizaci svého poslání hledají salesiáni mladé lidi, kteří jsou ochotni spolupracovat na tomto díle. Jsou to:

---

³⁶ srov. Identita 4

³⁷ Výchovně pastorační projekt salesiánské provincie Praha 3

³⁸ Tamtéž 2n

- „mladí lidé z dobrých křesťanských rodin, zvláště z farností spravovaných salesiány,
- mladí lidé, kteří prošli nějakou salesiánskou výchovnou strukturou (oratoří, střediskem mládeže, internátem, „chaloupkami“ apod.)
- mladí lidé, kteří se z jakéhokoli důvodu rozhodli procovat pro mladé v salesiánském duchu,
- chlapci, kteří mají blízko k salesiánskému zasvěcenému životu.“³⁹

Specifikem salesiánské práce s mládeží je tzv. „preventivní systém“. Snahou je předcházet nežádoucímu způsobu chování. Toho je dosaženo tak, že se mladým lidem nabídne způsob trávení volného času, který je pro společnost přijatelný. Jde o umění vychovávat kladnými hodnotami.

Salesiáni budují svá střediska, která fungují jako nízkoprahová zařízení (viz níže). Ve středisku „se uplatňuje princip asistence. Tímto pojmem se rozumí přítomnost salesiánů a jejich spolupracovníků mezi mladými, kterou používají tak, že žijí s nimi, navazují k nim osobní vztah a jsou „animátory“⁴⁰ jejich aktivit.“⁴¹

2.4.3 Srovnání obou koncepcí

Jestliže srovnáme výše nastíněné metody pastorační mládeže v ČR, zjistíme, že obě si kladou stejný základní cíl, tedy život ve společenství s Bohem.

Mezi oběma koncepcemi je však mnoho rozdílů. První z nich spočívá v definování cílové skupiny. Salesiánský pastorační projekt se primárně nezaměřuje na přímé působení směrem k mladým lidem, kteří aktivně žijí katolickou vírou, ale směřuje k mládeži, která určitým způsobem vypadá z běžné společnosti – ocitá se na jejím okraji, tím se salesiáni snaží předcházet sociálně negativním jevům ve společnosti. Toto můžeme říci také o pastoračním plánu Sekce pro mládež ČBK, ale cílová skupina, kterou jsou aktivní katolíci, je úžeji specifikována a tudíž menší. Z tohoto důvodu je salesiánská koncepce orientovaná na širší skupinu mladých lidí.

³⁹ tamtéž 4

⁴⁰ animátor je člověk, který v nějaké skupině lidí nebo v prostředí, kde žije, zastává roli jistého moderátora nebo lépe oduševňovatele (z lat. anima = duše)

⁴¹ Výchovně pastorační projekt salesiánské provincie Praha 4

Další z rozdílů je v orientaci na různé dimenze člověka. Podíváme-li se na popis cílové skupiny ČBK, je na první pohled patrné, že se jedná o křesťanské zaměření, tedy orientace na duchovní stránku lidské bytosti. Naproti tomu salesiánská koncepce je orientovaná více na sociální oblast člověka.

V definování cílové skupiny není ani slovo o Bohu a křesťanství. Život s Bohem je tedy poněkud vzdálenějším cílem, než je tomu u ČBK, kde je život s Bohem nesporně ve středu pozornosti.

Tomuto jsou přizpůsobeny také metody k dosahování vytyčeného cíle, zatímco salesiáni využívají volnočasových aktivit k předcházení negativním jevům. Sekce působí na mladé skrze duchovní zážitky umocněné skrze společenství vrstevníků.

Obě koncepce se shodují v tom, že k dosažení svých cílů využívají působení mladých lidí, kteří procházejí různě intenzivní formací. Tito mladí mají působit na své vrstevníky. Nejedná se o konkurenci v pastorační mládeže, ale vedení různým způsobem ke Kristu.

3. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež v Humpolci

Již známe stávající situaci v Humpolci a také koncepce, které se využívají při práci s touto věkovou kategorií. Existují zde zařízení, která nabízejí mládeži aktivity pro jejich volný čas. Jsou zde zastoupeny instituce, které se podílejí na rozvíjení schopností dětí a mládeže v oblasti sportu, hudby a jiných oborech. Je velmi důležité, aby tyto aktivity byly (nejen) dětem a mládeži nabídnuty, protože se nemalou měrou podílejí na primární prevenci⁴² společensky nežádoucího chování. Všechna tato zařízení však kladou na své návštěvníky určité nároky. Někde se jedná o „minimální podmínky“ pro přijetí, kterými jsou přihlášení se, pravidelnost navštěvování a uhrazení poplatku v určité výši, i když ne příliš závratné. Jinde je další podmínkou pro navštěvování také dostat do vínku určitý talent. Nepochybně je dobře, že taková zařízení existují. Pro mladého člověka je důležité rozvíjet své nadání, zavázat se k plnění určitých povinností (např. v podobě pravidelného docházení do nějakého zařízení) a naučit se, že v dnešní době není nic zadarmo.

I přes širokou nabídku volnočasových zařízení v Humpolci si dovoluji tvrdit, že zde chybí nízkoprahové zařízení pro mládež. Toto tvrzení také potvrzují odpovědi z mého průzkumu (viz výše), kde mládež města odpovídala, že by takové prostoty uvítala.

---

⁴² Primární prevence je zaměřená na celou populaci a snaží se působit tak, aby nedocházelo k společensky nežádoucím jevům. Součástí této prevence je rozvíjení pozitivních vlastností osobnosti.

Protože se koncepce Sekce pro mládež ČBK primárně soustřeďuje na mladé z řad praktikujících katolíků, není vhodné ji v plné míře využívat pro práci s celou touto věkovou skupinou v Humpolci. Více tento styl práce může realizovat přímo římskokatolická farnost, respektive sama mládež při svých pravidelných setkání. ČBK si klade za cíl formovat (nejen) mravně mladé lidi, proto není na škodu, aby práci s mládeží vykonával člověk, který prošel některým formačním programem v tomto duchu (např. animátorským kurzem), nebo jiným způsobem zaručuje morální předpoklady pro tuto práci.

Salesiánská koncepce se zaměřuje na širší cílovou skupinu mladých lidí a na preventivní předcházení společensky nežádoucím jevům, proto je vhodnější využít ji pro práci s mládeží v Humpolci. Ovšem i to má své úskalí. Salesiánské oratoře jsou zřizované v místech, kde působí členové tohoto řádu, protože specifikem jejich působení je, že jsou mezi mladými přítomni salesiáni a jejich spolupracovníci. V Humpolci však působí řád premonstrátský. Proti využití výchovného plánu salesiánské provincie také mluví velikost města. Salesiánské oratoře jsou ve velkých městech (Praha, Brno, Pardubice, Plzeň...), kde je možné vytvořit větší středisko, které nabízí nejrůznější zájmové útvary a škálu aktivit pro volný čas. V Humpolci již existuje Středisko volného času a z ekonomických důvodů není možné, by zde byla dvě nezisková zařízení nabízející stejné nebo podobné služby.

Z těchto důvodů nelze v čisté formě uplatnit ani jednu z výše uvedených koncepcí, přesto navrhuji využít více pastorační plán salesiánské provincie, především z hlediska zaměření na všechny členy mládeže a způsob práce v nízkoprahovém klubu. Od ČBK se lze inspirovat ve vedení k životu s Bohem v transparentnější podobě, ovšem spíše u katolicky zaměřených jedinců a skupin. Ovšem toto vedení nesmí být násilnou formou (tím nechci říci, že by ČBK používala k dosahování svých cílů násilné přesvědčování). Spíše předkládat klientům vzory křesťanského života prostřednictvím chování pracovníků klubu a být otevřený k rozhovoru o duchovní oblasti člověka, o Bohu, případně stálé vyvěšení nabídky na nejrůznější setkání křesťanské mládeže, ať už v rámci farnosti, vikariátu, diecéze atd. Další možnost, jak uplatnit v navrhovaném nízkoprahovém zařízení křesťanské principy, je spolupráce zařízení pro mládež a farnosti.

3.1 Nízkoprahový klub pro mládež

Nízkoprahový klub je zařízení, kde jsou na návštěvníky kladeny minimální požadavky. Jedná se o sociální službu, která je určena rizikovým, neorganizovaným dětem a mládeži, kteří se ocitají v obtížné životní situaci, případně jsou vystaveni sociálně nežádoucím vlivům, svůj volný čas tráví způsobem, který není přijatelný pro většinovou společnost.

K základním pravidlům nízkoprahového zařízení pro mládež patří, že se neplatí žádné vstupné, na nikom není vyžadováno, aby se přihlásil a pravidelně docházel. Nikdo z návštěvníků nemusí udávat o sobě žádné údaje (jméno, příjmení, bydliště atd.), nemusí plnit předem daný program, může přijít, kdykoliv je klub otevřen, a odejít podle své potřeby. Platí zde zákaz jakékoliv manipulace s drogami, alkoholem, samozřejmě je také zakázáno kouření, agresivní a neslušné chování. Při nedodržování stanovených pravidel může být klientovi na různě dlouhé období zakázán přístup do klubu, který je možné po oboustranné dohodě odpracovat, v nejhorším případě je hrozbou volání policie.

Nízkoprahový klub nabízí svým návštěvníkům různé spontánní volnočasové činnosti, které jsou prostředkem k navázání kontaktu s mládeží, a možnost nabídnout pomocnou ruku. Jedná se o příležitost pro další sociální práci, jako je poradenství, krizová intervence, individuální klientská práce nebo doprovázení zátěžovým obdobím, za které je dnes dospívání obecně považováno. Mladí lidé zde mohou získat informace, individuálně nebo prostřednictvím skupinové diskuse, o drogách a jejich účincích, o partnerství, partnerství mezi mužem a ženou, sexuálním životě a jiných oblastech života, které jsou pro člověka v tomto věku aktuální. Součástí nabídky klubu mohou být víkendové výjezdy, na kterých je možnost pozitivně působit na osobnost mladého člověka.

Cílovou skupinou nízkoprahového klubu pro mládež jsou mladí lidé ve věku od 13 do 20 let. Není příliš vhodné, aby byla věková hranice nižší. Toto tvrzení mohou zdůvodnit dvěma argumenty: jednak od 13 let se jedná o děti, které vyžadují pozornost (neumí si najít zábavu samy a domáhají se dospělých, tedy pracovníků klubu, aby jim vymýšleli další činnost, chtějí, aby se jim někdo neustále věnoval). Dalším důvodem je fakt, že v takto nízkém věku mohou být děti „náchylné“

k vzorům chování, a to i negativním, čemuž se přes veškerou snahu sociálních pracovníků v nízkoprahovém zařízení nemůže zcela zabránit. Kromě stanoveného věkového rozpětí nejsou žádné další podmínky pro docházení do zařízení stanoveny. Není důležité, zda klient je jedináček nebo má pět sourozenců, jestli navštěvuje gymnázium nebo odborné učiliště, jestli je křesťan, žid nebo ateista, jestli pochází z úplné nebo rozvrácené či neúplné rodiny. Ovšem obvykle jej navštěvují ti, kteří neprovozují ve svém volném čase žádnou činnost, jako např. navštěvování sportovního, hudebního nebo jiného zájmového kroužku, nebo nevykonávají jiné zájmy, které vyplní jejich volný čas. Klub je také určen pro ty, kteří z různých důvodů (osobnostních, finančních apod.) nemohou docházet do zařízení, kde jsou na návštěvníky kladeny nějaké vyšší požadavky.

Velkou roli v nízkoprahovém klubu hrají jeho pracovníci. Troufám si říci, že hrají přímo rozhodující úlohu v tom, zda bude mládež klub navštěvovat nebo nebude. Je vhodné, aby v klubu pracovali minimálně dva pracovníci, žena a muž. Důvodů je hned několik. Obecně se doporučuje, aby se skupinou (i neorganizovanou) pracovali dva lidé. Jeden se může věnovat např. konkrétní skupině klientů nebo jednotlivci a druhý být stále k dispozici ostatním. Důvodem, proč pracovníky klubu mají být žena a muž, je případné suplování vzoru druhého pohlaví, které chybí v rodině konkrétního klienta. Do klubu přicházejí se svými problémy chlapci i děvčata. Rozhodující roli v tom, jestli se se svými problémy někomu svěří mohou hrát přirozené důvody (např. pohlaví naslouchajícího). Pracovníkem klubu by měl být člověk, který umí vytvořit bezpečnou a přátelskou atmosféru, navázat kontakt s mladými lidmi, naslouchat a rozumět jim. Důležité je, aby tohoto pracovníka klienti „brali“. Ze strany sociálních pracovníků klubu je vhodné neformální vystupování, ale zároveň je důležité zachovat profesionální úroveň vztahu. Klienti musí vědět, že pracovníci jsou v klubu pro ně, nejsou však jejich kamarádi, ale sociální pracovníci, kteří jim mohou nabídnout svoji pomoc.

Pro poskytování kvalitních služeb je nezbytná péče o pracovníky. K této péči patří mimo jiné supervize, kterou se do značné míry předchází syndromu vyhoření, průběžné vzdělávání a zvyšování kvalifikace.

Vliv na návštěvnost nízkoprahového klubu má ještě více faktorů. Je to otevírací doba, která by měla být v odpoledních hodinách. Ovšem neměla by zasahovat příliš do večerních hodin, aby klub nenahrazoval rodinu (i když může

být do značné míry nefunkční). Dále také místo (lokalita), kde se klub nachází. Myslím si, že nejsou příliš vhodná místa, kde by si klienti mohli myslet, že jsou „pod dozorem“, např. v blízkosti policejní stanice. Zřejmě by se tento klub neměl nacházet v budově základní nebo střední školy. Jedním z argumentů pro toto tvrzení je, že škola nebývá místem, kde by chtěla většina mládeže trávit svůj volný čas. Důvodem také může být, že žáci a studenti jiných škol mohou mít pocit, že zařízení v této škole je určeno pouze pro ty, kteří danou školu navštěvují. Vhodné umístění klubu může být u sídliště, kde bydlí větší množství mladých v daném věku, případně někde poblíž centra města (ale ne přímo v centru) nebo v blízkosti autobusové zastávky, což přispívá k tomu, aby klub navštěvovali také ti, kteří dojíždějí z jiné obce do školy v daném městě. Je důležité, aby se jednalo o místo, které je snadno dostupné pro co největší množství mladých lidí, ale zároveň aby nebylo příliš „na očích“.

Jako klub pro mládež může sloužit téměř jakákoliv místnost, nebo raději několik místností, aby byla možná případná individuální nebo skupinová práce, s těmi, kdo mají o to zájem, a zároveň ponechán prostor pro ty, kteří o to zájem nemají. Pro mladého člověka je důležitý vzhled prostředí, ve kterém tráví svůj (nejen) volný čas. Z tohoto důvodu hraje svoji roli také vybavení a výzdoba klubu. V klubu mohou být k dispozici nejrůznější stolní společenské hry, kulečník, šipky, fotbálek atd. Může zde být také televize, hifi věž, počítač s přístupem na internet apod. Ovšem v tomto případě je vhodné stanovit určitá pravidla pro využívání tohoto zařízení, aby se tak předcházelo možným konfliktům. Není podmínkou, aby vybavení klubu (nábytek) bylo zcela nové a v perfektním stavu. Výzdoba klubu se může ponechat v rukou klientů, kteří jej budou navštěvovat. Předejde se tak tomu, že by vzhled těchto prostorů byl zcela v rozporu se vkusem návštěvníků. Zároveň se pod záminkou možnosti vyzdobit klub např. grafity může skrývat prostředek, jak pozvat mládež do klubu. Ve svém důsledku má vybavení klubu být pouze prostředkem k navázání kontaktu s klienty, nemá být cílem, proč mládež tyto prostory navštěvuje.

Nízkoprahový klub pro děti a mládež je neziskové zařízení, jehož zřizovatelem je ve většině případů nestátní nezisková organizace. Pokud se týká těchto klubů v kraji Vysočina, je téměř vždy zřizovatelem charita,

případně farnost nebo církevní sbor. Finanční prostředky pro vlastní provoz jsou získávány prostřednictvím dotací a grantů.

Důkazem, že nízkoprahový klub se může uplatnit také v menších městech na Vysočině, jsou dvě zařízení tohoto typu ve Světlé nad Sázavou a v Havlíčkově Brodě.

3.1.1 eNCéčko – Nízkoprahové centrum pro děti a mládež

Město Světlá nad Sázavou, které se nachází nedaleko Humpolce a je přibližně stejně veliké, se rozhodlo vybudovat zařízení, které by sloužilo pro náctileté. Z dotazníkového šetření mezi touto věkovou kategorií bylo zjištěno, že mládež by si přála vybudovat místo, kde by mohla trávit svůj volný čas, bez toho aniž by se zde musela registrovat, pravidelně docházet, byl by zde přístup mimo jiné k informacím z různých aktuálních oblastí (drogy, vztahy, sexuální život...) apod. Jestliže shrnu tato přání, dostanu výsledek nízkoprahové zařízení. Ve srovnání s přáním humpolecké mládeže se jedná o velmi podobná přání, což je důvodem, proč je možné využít tento projekt k inspiraci pro zřízení orientované na mládež v Humpolci.

Z rozhodnutí členů zastupitelstva města Světlá byla oslovena Oblastní charita Havlíčkův Brod, zda by se stala provozovatelem nízkoprahového klubu. Součástí církve je také péče o sociální stránku člověka. Tento úkol byl v rámci katolické církve svěřen České katolické charitě, která se člení podle různě velkých územních obvodů na diecézní, oblastní a farní, se zaměřuje na sociální stránku člověka. Oblastní charita Havlíčkův Brod, která zahrnuje také Humpolec, je zřizovatelem eNCéčka – Nízkoprahového centra pro děti a mládež ve Světlé nad Sázavou.

V dubnu roku 2006 bylo nízkoprahové centrum ve Světlé nad Sázavou otevřeno a pomalu se rozjíždí jeho provoz. V prvním měsíci svého působení vykazuje eNCéčko poměrně vysokou návštěvnost, 30 až 70 návštěvníků denně v závislosti na tom, o jaký den se jedná (pracovní nebo víkendový) a jaké je počasí (jestliže prší a je zima, pak je návštěvnost vyšší). Příčin takto vysoké návštěvnosti může být více. Jednou z nich je skutečnost, že vznik tohoto zařízení vychází z přání uživatelů, dále jsou v eNCéčku pro děti a mládež velmi atraktivní hry (kulečnick, stolní fotbal, šipky), za které nemusí nic platit. Ovšem hlavním cílem klubu není to, aby si mládež měla kde hrát, předcházet sociálně patologickému chování mládeže, protože „Historické zkušenosti i zkušenosti ze zahraničí potvrzují, že prevence je ve výchově účinnější a také podstatně levnější než náprava chyb a převýchova.“⁴³

V tomto zařízení je definované poměrně široká cílová skupina – od 10 do 20 let, což přináší některé obtíže. Mladší děti, které mají své kamarády za hranicí 10 let, chtějí také chodit do Nízkoprahového centra, a tak používají různé prostředky, jak toho dosáhnout. Nejčastější je tvrzení, že jim je 10 let. Ovšem prozradí je jejich rok narození, protože si neumí spočítat, který rok by se měli narodit, aby jim v současné době bylo tolik, kolik tvrdí.

Tento projekt není v kraji Vysočina ojedinělý. Také v jiných městech již nějakou dobu funguje podobné zařízení pro mládež. Jedním z nich je klub Ponorka v Havlíčkově Brodě.

3.1.2 Ponorka Havlíčkův Brod

V Humpolci není uskutečňována terénní práce s neorganizovanou mládeží. V městě Havlíčkův Brod je (lépe řečeno byl) tento způsob práce využíván, svého vyvrcholení dosáhl vznikem nízkoprahového klubu. Navštívila jsem Mgr. Marka Topolovského, který se zde neorganizovanou mládeží zabýval, abych se dověděla více o způsobu této práce a případně mohla posoudit, zda by bylo možné takto pracovat také s mládeží v Humpolci.

---

⁴³ Pávková 16

Terénní pracovníci z městského úřadu vyhledávali mládež, která je vystavena nepříznivým sociálním vlivům, eventuálně o ní dostávali informace od kurátorů pro mládež nebo ze škol. Cílem jejich práce bylo v této skupině mládeže vhodným způsobem uskutečňovat prevenci společensky nežádoucích vlivů. Místem setkávání bezprizorní mládeže se sociálními pracovníky se stalo náměstí a poté společně odcházeli na nějaké hřiště a v případě nepříznivého počasí do prostor, které jim byly propůjčeny různými organizacemi. Pro tuto cílovou skupinu byly během školního roku kromě setkávání, které se uskutečňovalo jednou za týden, pořádány přibližně jednou za měsíc „víkendovky“ a o letních prázdninách výchovně rekreační tábory. K financování pobytů docházelo z rozpočtu města nebo z různých grantů vypsanych krajem Vysočina, případně Ministerstvem práce a sociálních věcí.

Později byl schválen návrh vybudovat nízkoprahový klub. Při rozhodování, kdo bude zřizovatelem klubu, sehrálo svoji roli financování nového zařízení. Došlo se k závěru, že zřizovatelem bude městský úřad (předpokládalo se, že tak město ušetří své finanční prostředky). Během tří let byl tento klub vybudován. Prostory nízkoprahového klubu Ponorka se nacházejí v areálu jedné ze základních škol. V Ponorce nepůsobí terénní pracovníci, kteří dříve pracovali s mládeží na ulici a z jejichž iniciativy klub vznikl, ale pedagogové volného času ze základní školy. Způsob jejich práce je odlišný od metodiky práce, která je využívána pro neorganizovanou mládež, která se měla stát klienty klubu. Vlivem těchto okolností se změnila cílová skupina, která klub navštěvuje, čímž se původně nízkoprahový klub stal spíše klubem školním.⁴⁴ Pracovníci Ponorky si jsou této skutečnosti vědomi, a tak se snaží alespoň v rámci možností přiblížit k nízkoprahovosti pravidly, které v jejich klubu platí.

Konečným výsledkem vzniku „nízkoprahového“ klubu je, že se přestalo pracovat s problémovou mládeží přímo v jejich přirozeném prostředí, protože terénní pracovníci z rozhodnutí zastupitelstva města byli převedeni na úředníky a řešení problémů spočívá pouze v individuálních rozhovorech a v poradenství.

Pokud je možné, aby taková zařízení byla vybudována v městech, která jsou ve stejném kraji a přibližně stejně velká, proč by nemohlo být takové zařízení také v Humpolci? Aby však klub v Humpolci plnil svou úlohu, je vhodné

---

⁴⁴ základní rozdíl mezi školním a nízkoprahovým klubem je v tom, že nízkoprahový klub nabízí především sociální služby

poučit se ze zkušeností jiných, a tak předcházet případnému odchýlení se od původního záměru.

3.2 Návrh Nízkoprahového klubu pro mládež v Humpolci

Z mého průzkumu vyplývá, že mládež by si přála v Humpolci klub, kde by mohla trávit svůj volný čas, a že takové zařízení zde chybí. Protože se jedná o ne příliš velké město, nemůže být klub úzce zaměřený pro specifickou skupinu mládeže, ale musí být atraktivní pro co možná největší množství lidí z této věkové kategorie. Přitom je vhodné dbát na to, aby se vyhovělo všem případným návštěvníkům. Je to úkol nesnadný. Jedním důvodem je fakt, že mezi studenty jednotlivých škol v Humpolci panuje značná rivalita. Druhým, že je velmi obtížné zaujmout jak studenty gymnázia, tak zároveň ty, kteří navštěvují technické učiliště. Rozdíly v jejich zájmech a jsou patrné ve výsledcích mého průzkumu.

Pro vznik místa, kde by mládež mohla trávit svůj volný čas, mluví také skutečnost, že mládež se velmi často shromažďuje v centru města u kostela. Ne snad, že by tito mladí byli tak zbožní a chtěli navštěvovat místní chrám, ale kolem duchovního stánku jsou do kruhu vystavěné budovy (tzv. špalíček) a v těsné blízkosti stavby jsou vzrostlé okrasné chvojky, které poskytují úkryt pro kouření a jiné negativní praktiky mladých lidí. Podobným místem, kde mládež tráví svůj čas a vyplňuje jej společensky nežádoucím chováním, jsou prostory pod zříceninou hradu Orlíka. Zde můžeme najít stopy po jejich pobytu v podobě různých odpadků a cigaretových nedopalků, které svědčí o přítomnosti někoho, kdo se značně nudí. Tyto skutečnosti ukazují na potřebnou terénní práci, která se může stát součástí náplně práce sociálních pracovníků klubu.

Posláním klubu pro mládež je předcházet sociálně nežádoucímu jednání svých klientů tím, že jim nabídne alternativní způsob trávení volného času. Prostředky k dosažení těchto cílů jsou nabízení nejrůznějších volnočasových aktivit, ovšem bez nutnosti přihlašování se a pravidelné docházky, dále nárazové akce (např. zorganizování utkání v nějakém sportu, stolní hře, víkendové výjezdy

mimo město ...), individuální rozhovory pracovníků s klienty, doprovázení zátěžovým obdobím jejich života, ale také nabízet sociální služby a možnost zprostředkovat setkání mladého člověka s odborníky nejrůznějších oborů (např. psychologem, psychiatrem, knězem, právníkem ...).

Smyslem klubu není stát se konkurencí ostatních volnočasových zařízení ve městě, spíše naopak. Protože je poměrně obtížné zjistit, jaké volnočasové aktivity je možné v Humpolci a jeho okolí využívat, bylo by vhodné tyto informace v rámci zařízení poskytovat např. prostřednictvím nástěnky.

Co by to bylo platné, kdyby klub měl perfektně propracované všechny oblasti své činnosti, ale věděl by o něm jen málokdo? Proto je důležitá také propagace samotného klubu. Klub by měl být hlavně pro mládež, která navštěvuje školu (ale pro vstup do klubu se nevyžaduje předložení žákovské knížky nebo jiného studijního průkazu), proto je dobré informovat o klubu prostřednictvím škol, ale také v místním tisku, internetu (www stránky klubu) a podobně.

Hlavní cílovou skupinou je mládež do cca 20 let (dolní věková hranice je 15 let), která z nejrůznějších důvodů nenavštěvuje nebo nemůže navštěvovat volnočasová zařízení, která v Humpolci již vykazují svou činnost. Tito mladí lidé také mohou být ve srovnání se svými vrstevníky znevýhodněni vlivem prostředí, v němž tráví většinu svého času. Další cílovou skupinou je mládež, pro kterou nejsou v tomto městě odpovídající prostory pro trávení volného času. Sekundárně se cílovou skupinou stávají rodiče těchto mladých lidí, protože zařízení nenásilnou formou dohlíží na své uživatele v době jejich pobytu v klubu. Ve svém důsledku se cílovou skupinou stávají všichni obyvatelé města a celá společnost, protože dochází k primární prevenci sociálně nežádoucích vlivů (drogy, alkohol, výtržnost, poškozování majetku atd.).

Na úspěšnosti tohoto projektu se nemalou měrou podílejí také sociální pracovníci klubu. Kromě jejich kvalifikace v sociální oblasti je důležitý celkový přístup k mladým lidem a jejich nadání zaujmout a pozitivně motivovat ty, jež se jim svěřují. Být otevřený k názorům a kritice k zařízení, ale také k vlastní práci. Zajímá mě také možnost pastoračního působení nového zařízení na mládež. Ten se „Projevuje i v detailech, na které jsou lidé citliví. Slušnost, skromnost a ochota být tu pro druhé otvírá srdce. Touha poučovat nebo rozkazovat je zase

zavírá.“⁴⁵ Takové chování by mělo být pro křesťany samozřejmostí a nikoliv omezené pouze na vybrané situace, a měli by se s tím ztotožnit také pracovníci klubu, pokud o sobě tvrdí, že jsou nevěřící. Významná je schopnost flexibilně reagovat na potřeby klientů. Nesmí se však zapomínat ani na péči o samotné pracovníky. Jednak umožnit další vzdělávání v podobě odborných přednášek a kurzů. Velmi jsou důležité zkušenosti, a to nejen své vlastní, ale také zprostředkované. Z tohoto důvodu se scházejí nejrůznější kolegia. Například v rámci královehradecké diecézní charity se pravidelně schází vedoucí jednotlivých projektů, samostatnou skupinu tvoří vedoucí nízkoprahových klubů (center). Samozřejmě také necharitní zařízení mají tuto formu spolupráce, NZDM bez ohledu na zřizovatele sdružuje ČAS - Česká asociace streetwork. Myslím si, že je velmi důležité a přínosné se zapojovat do těchto pracovních skupin, protože se tak přispívá ke zkvalitňování poskytované služby.

Mluvíme o klubu, který má odpovídat na potřeby mladých nejen svou nabídkou služeb, ale také celkovým vzhledem. O výzdobu klubu se společně s jeho pracovníky mohou postarat také návštěvníci. Prostory by měly být členěny tak, aby (řečí mladých lidí) „byla možnost někde si zalézt a popovídat si“, zahrát si společenské hry, místnost k využití zkoušení hudebních a tanečních skupin apod., nealkoholický bar, přístup k počítači a internetu. K dispozici může být kulečnický, fotbalový nebo šipkový. V sílách klubu by měla být možnost zajistit prostory pro venkovní sporty. Ovšem u některých z uvedených vybavení lze říci své pozor. Např. nealkoholický bar: ze svých zkušeností vím, že je to dobrý prostředek, jak navázat kontakt s klienty. Negativní stránkou je nejen skutečnost, že mládež vnímá sociální pracovníky spíše jako barmany, ale také jakési kupování si pracovníků klubu („Já si teď chci koupit sušenku, a ty mi ji teď musíš prodat). Tomu je vhodné předcházet, aby po nějakém čase pracovníci „neskákali tak, jak mládež píská“.

Klub může být zároveň místem, kde se konají nejrůznější koncerty a jiná vystoupení pro mládež, pořádání diskoték apod., ovšem při plnění pravidel nízkoprahového klubu V případě uskutečňování těchto akcí lze vybírat od účastníků nějakou (třeba symbolickou) částku jako vstupné, čímž si klub zajistí určitý přísun finančních prostředků na svůj provoz.

---

⁴⁵ Kaplánek 84

Tak se dostávám k otázce financování zařízení. Z podstaty nízkoprahovosti vyplývá, že nízkoprahové zařízení nemá (nebo má pouze minimální) vlastní příjmy, ze kterých by bylo možné financovat celý provoz. Proto je nutné hledat nejrůznější zdroje příjmů, kterými jsou sponzorské dary, ale především grantové programy různých institucí (MPSV, město, kraj, EU, nadace a nadační fondy...).

Mohlo by se nabízet několik variant, kdo by měl být zřizovatelem klubu: státní organizace (město Humpolec, kraj Vysočina) nebo nestátní nezisková organizace. Protože navrhuji klub s pastoračním zaměřením, budu se touto otázkou zabývat pouze z pohledu zřizovatele, který má k této oblasti blízko, což vylučuje státní orgány. V rámci ČR jsou takové kluby s pastoračním zaměřením zřizovány Salesiánským hnutím mládeže, charitou, římskokatolickou farností, diakonií apod. Pro téměř všechny zde vyjmenované instituce je možné pro situaci v Humpolci uvést nějaké námitky. Salesiánské hnutí mládeže v tomto městě nepůsobí. Odvolávám se na pastorační z hlediska katolické církve, to vylučuje diakonii. Římskokatolická farnost splňuje požadavky, které se týkají pastorace, ovšem kámen úrazu se nachází v oblasti financování klubu. Nejpříjemnější organizací pro zřízení klubu v Humpolci je Oblastní charita Havlíčkův Brod, která již zřizuje výše popsané eNCéčko ve Světlé nad Sázavou, a protože jedná se o církevní organizaci, má blízko také k pastorační. V jejích silách je zajistit finanční prostředky pro provoz zařízení.

Jak jsem se už zmínila, charitní zařízení mohou úzce spolupracovat s jednotlivými farnostmi, čímž se rozšiřuje okruh možné pastorace. V případě klubu pro mládež v Humpolci tuto spolupráci také doporučuji. Konkrétně se tato kooperace může probíhat např. využíváním prostorů děkanské zahrady pro sportovní hry, pálení ohňů nebo jiné akce uskutečňované pod širým nebem pořádané nízkoprahovým klubem. Otázkou však zůstává, zda by mladí lidé, kteří jsou nevěřící nebo přímo protestující proti víře (církvi), akceptovali tyto prostory. Další možnosti spolupráce jsou ve využití dovedností a schopností mladých farníků při pořádání nejrůznějších akcí.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem došla k závěru, že i přes poměrně širokou nabídku volnočasových aktivit pro mládež v Humpolci, nelze žádné ze zařízení označit jako nízkoprahové.

Ve městech, která se stejně jako Humpolec nacházejí v kraji Vysočina, podobná zařízení již vykazují svoji činnost. Zvláště významný je nedávno otevřené eNCéčko – Nízkoprahové centrum pro děti a mládež ve Světlé nad Sázavou. Jedná se totiž o přibližně stejně velké město jako je Humpolec a výsledky tamější dotazníkové ankety, která proběhla před otevřením tohoto zařízení, dopadly velmi podobně jako výsledky mého průzkumu.

Svoji pozornost jsem zaměřila na možnost pastoračního působení římskokatolické farnosti ve tomto novém zařízení. Určitě existuje možnost jak spojit činnost nízkoprahového klubu pro mládež a římskokatolické farnosti. Jedná se o spolupráci v oblasti pastore, protože navrhuji jako zřizovatele Oblastní charitu Havlíčkův Brod. Ze své zkušenosti vím, že pro mládež není příliš důležitý zřizovatel daného zařízení. Důležitější je pro tuto generaci prostředí a atmosféra, která panuje v těchto prostorách. Tak lze předcházet principiálnímu odmítání všeho, co je spojeno s církví, které se tak často dnes vyskytuje.

Kromě okolností, jako je vhodný přístup k mládeži, nabízený program, materiální vybavenost zařízení pro mládež, poskytované služby, atd., jsou velmi důležité finanční prostředky vynakládané na činnosti pro mládež. Jsem přesvědčena, že se celé společnosti vyplatí investovat do mladých lidí. Každý člověk v sobě skrývá bohatství, které, když se podporuje, může přinést užitek celé společnosti. Také z ekonomického hlediska je vhodnější investovat do zařízení, která se starají o prevenci společensky nežádoucího chování, než vynakládat ještě vyšší částky na odstranění těchto nevhodných jevů.

Resimé:

This thesis “The Low-Threshold Club in Humpolec – Yes or No?” deals with a question whether it is desirable to establish a low-threshold club for young people.

In Humpolec there are several institutions offering classic leisure time activities to young people. The department for social and legal children’s protection takes care of the young who are in danger of negative impacts. Everyone spends their free time in a specific way. The results of a survey made in Humpolec among respondents aged over fifteen show how the local teenagers spend their free time.

The final judgment about foundation of a low-threshold club is necessary to be based on adolescent- aimed theories. Everyone is influenced by their psychic experience. Adolescence is a period of human life, during which the positive influence play a very important role. Taking this into consideration, the Roman Catholic Church has brought in two pastoral conceptions which are currently being put into practice by the Youth Section of the Czech Episcopal Conference and the Prague Salesian province. Although both conceptions follow the same aim – to lead one to the God- they differ in ways how to achieve it according to the target group they primarily focus on. While the Salesians address the young at large, the Czech Episcopal Conference focuses on the young Catholics.

Although the ideas of both conceptions are worth being inspired by, the Salesian's plan appears more suitable to be applied here. As there is no community centre in Humpolec providing young people alternative ways of spending their free time I have come to the conclusion that there should be established a low-threshold club. As to reach the pastoral impact in the club, I possibly find out the Regional Charity in Havlickuv Brod as the most suitable founder.

Použitá a citovaná literatura:

Balík, Jan. *Na cestě s mladými*. 1. vyd. Praha : Paulínky, 2004. 503 s. ISBN 80-86025-76-4

Burns, Jim. *Nebojte se věnovat mladým*. Přel. R. Klapsiová. 1. vyd. Brno : Nová naděje, bez vrocení. 249 s. ISBN 80-901726-1-X.

Havlík, Radomír, Kořa, Jaroslav. *Sociologie výchovy a školy*. 1. vyd. Praha : Portál, 2002. 174 s. ISBN 80-7178-635-7

Kaplánek, Michal. *Pastorace mládeže*. Praha : Salesiánská provincie, 1999. 125 s.

Opatrný, Aleš. *Pastorační péče v méně obvyklých situacích*, 2. verze. Praha : Pastorační středisko, 2000. 41 s.

Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková. *Pedagogika volného času*, 1. vyd. Praha : Portál, 1999. 229 s. ISBN 80-7178-295-5

Sak, Petr. *Proměny české mládeže*, 1. vyd. Praha : Petrklíč, 2000. 291 s. ISBN 80-7229-042-8

Skautský seminář, 1. vyd. Praha : Junák, 1998. 175 s. ISBN 80-86109-15-1

Identita Sekce pro mládež ČBK, Diecézního centra pro mládež, Diecézního centra života mládeže, Praha : Sekce pro mládež ČBK, cca 2000. 14 s.

Pastorační plán Sekce pro mládež České biskupské konference, Praha : Sekretariát České biskupské konference, 2002. 48 s.

Výchovně pastorační projekt Salesiánské provincie Praha, Dokument

seznam zkratk:

ČBK – Česká biskupská konference

ČAS – Česká asociace streetwork

DCM – diecézní centrum mládeže

DCŽM – diecézní centrum života mládeže

gym. – gymnázium

KT – klub taekwondo

NZDM – nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

SOUO – střední odborné učiliště obchodní

SOUT – střední odborné učiliště technické

Středisko volného času DDM – typ dům dětí a mládeže

SZeŠ – střední zemědělská škola

TJ Jiskra – tělovýchovná jednota Jiskra

Příloha č. 1:

Dotazník, který se stal podkladem pro můj výzkum mezi mladými lidmi na školách v Humpolci.

Jmenuji se Jana Dománková a studuji Jabok – Vyšší sociálně pedagogickou a teologickou školu. Ve své absolventské práci se chci zabývat životem mládeže v Humpolci, proto Vás chci požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který se stane podkladem pro praktickou část mé práce. Dotazník je anonymní a bude sloužit pouze pro účely mé absolventské práce.

žena – muž

věk .....

1. v Humpolci:
  - (a) bydlím
  - (b) pouze studuji
  - (c) studuji a přes týden jsem na internátě
  - (d) nebydlím, studuji a trávím značnou část svého volného času

2. způsob trávení volného času (je možné označit více odpovědí):
  - (a) sledování televize, videa
  - (b) četba knih
  - (c) povídání si s přáteli
  - (d) nicnedělání s přáteli
  - (e) nicnedělání sám(a)
  - (f) sport (jízda na kole, plavání, fotbal, tenis ...)
  - (g) poslouchání hudby
  - (h) vlastní produkce hudby

- (i) práce na počítači, Internetu
- (j) návštěva zájmových kroužků (jednoho i více)
- (k) pomoci rodičům doma
- (l) chůze po hospodách a podobných zařízeních
- (m) návštěva kina
- (n) tanec
- (o) pobyt v přírodě
- (p) jiná možnost .....

3. nemám žádný (téměř žádný) volný čas, ale kdybych měl(a) více volného času, tak bych jej trávil tímto způsobem (je možné označit více odpovědí):

- (a) sledování televize, videa
- (b) četba knih
- (c) povídání si s přáteli
- (d) nicnedělání s přáteli
- (e) nicnedělání sám(a)
- (f) sport (jízda na kole, plavání, fotbal, tenis ...)
- (g) poslouchání hudby
- (h) vlastní produkce hudby
- (i) práce na počítači, Internetu
- (j) návštěva zájmových kroužků
- (k) pomoci rodičům doma
- (l) chůze po hospodách a podobných zařízeních
- (m) návštěva kina
- (n) tanec
- (o) pobyt v přírodě
- (p) jiná možnost .....

4. navštěvujete nějaké volnočasové zařízení v Humpolci

- (a) ne
- (b) chtěl(a) bych navštěvovat, ale nemám na to čas
- (c) chtěl(a) bych navštěvovat, ale nemám na to finanční prostředky
- (d) ano

v případě odpovědi 4(d) uveďte o jaké (konkrétní) zařízení se jedná (např. ZŠU, Dům dětí a mládeže, aktivity nabízené školou apod.)

.....
 .....

5. své zájmy mohu v Humpolci dostatečně provozovat (je zde dostatek prostoru a zařízení, kde lze moje zájmy realizovat)

- (a) ano
- (b) ne
- (c) pro provozování mého zájmu nepotřebuji žádné speciální podmínky (prostor, zařízení)

6. uvítal(a) bych, kdyby v Humpolci bylo zařízení, kde bych mohl(a) trávit svůj volný čas:

- (a) ano
- (b) ne

7. kdyby jste mohl(a) rozhodnout, jaké zařízení bude v Humpolci vybudováno, jaké by bylo? Prosím popište jej – vzhled, pravidla pro návštěvníky, otevírací doba ...

Děkuji za Váš čas, který jste mi věnoval(a) při vyplňování tohoto dotazníku.
Jana Dománková